

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2013. gada 9. novembris – 15. novembris

Nr. 42 (1316)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

IZCILĀ LATVIJAS DIPLOMĀTA KĀRĻA ZARIŅA PIEMIŅAI

LATVIJAS VĒSTNIECĪBA LONDONĀ

27. oktobra pēcpusdienā Londonā, Zviedru baznīcā, notika izcilajam Latvijas diplomātam un aktīvajam sabiedriskajam darbiniekam Kārlim Zariņam veltīts piemiņas dievkalpojums, ko rīkoja Latvijas vēstniecība sadarbībā ar Apvienoto Londonas latviešu ev. lut. un Miera draudzi.

Pēc svinīgā dievkalpojuma, kuŗā prāvests A. Abakuks, mācītāja E. Zikmane un bīskape Jana Jēruma Grinberga uzsvēra K. Zariņa veikumu Baznīcas un tautiešu svešumā labā, Latvijas vēstnieks Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē Andris Teikmanis savā runā stāstīja par K. Zariņa diplomā-

tisko veikumu.

Piemiņas dievkalpojums un neformālā atceres pēcpusdiena bija sirsnības pārpildīta. Par godu K. Zariņa dziedātprasmei (otrais tenors) Londonas latviešu koris L. Zobenas vadībā nodziedāja divas dziesmas - A. Skultes „Lūgšana” un H. Pavasara „Viens vienīgs vārds”.

Šogad aprit 80 gadi, kopš izcilais diplomāts, apbrīnams vērtais sabiedriskais darbinieks un sūtņis Lielbritānijā Kārlis Zariņš uzsāka darbību Londonā. Latvijas Republikas sūtņis un vēlāk arī Latvijas diplomātiskā un konsulārā dienesta vadītājs K. Zariņš savu amatu veica līdz pat aiziešanai mūžībā 1963. gadā.

„Latvietis, kas izstāstīja stāstu par Latviju...”*

Šodien mēs jau dzirdējam par šī cilvēka darbošanos baznīcās labā un to, kā šī cilvēka vienkāršība un atsaucība spējusi mainīt ne vienu vien britu prātu un domāšanu.

Mans uzdevums šodien ir pastāstīt arī par to, ko Kārlis Zariņš diplomāta darbā paveicis mūsu valsts labā.

Goddevība pret savu valsti un tautu bija dzīves nostādne, kas pavadīja Kārlis Zariņu viņa ikdienas darbībā, kuŗa pirmajās 1919. gada janvāra dienās, diplomātam atvadoties no Rīgas un aizbraucot uz Londonu, pārvērtā šī cilvēka dzīvesveidu un no teica viņa darbības raksturu.

Kārlis Zariņš diplomātisko darbību uzsāka 1919. gada janvārī, būdams Latvijas delegācijas atašejs Parīzes miera konferences. Seit arī aizsākās aktīvā diplomāta stāsts par Latviju, kuŗš kopā ar Z. A. Meierovīcu tika veidots un stāstīts nemieru un kaŗu plosītajām valstīm. Tas nebija viegls uzdevums, un grūti pat iedomāties, cik reižu diplomātiem nācās klauvēt pie britu durvīm un, tām aizveroties, vēlreiz tās atvērt.

Kad Latvijas valsts tika atzīta *de iure*, ārlietu dienests varēja iecelt diplomātiskos pārstāvjus atbilstīgi starptautiskajām konvencijām. Kārlim Zariņam pirmajam no diplomātiskajiem pārstāvjiem 1921. gada 2. februārī tika piešķirts ārkārtējā sūtņa un pilnvarotā ministra rangs. Viņa ziņojumi Ārlietu ministrijai liecināja par labām novērošanas spējām, inteligenci un notikumu izpratni. Laikabiedru skatījumā Kārlis Zariņš diplomāta darbu sekmēja viņa cilvēciskās īpašības – iejūtība, atsaucība, spēja veidot un uzturēt kontaktus.

No 1931. gada decembra līdz 1933. gada martam Kārlis Zariņš bija ārlietu ministrs. Valstī pastāvēt saimnieciskajai depresijai, Kārlim Zariņam nācās samazināt ministrijas budžetu. Izdarot pārmaiņas ārlietu resora struktūrā un štatā, viņam izdevās

saglabāt to kodolu un darbības spējas.

1933. gada jūlijā Kārlis Zariņš tika iecelts par sūtņi Lielbritānijā. Latvijas Republikas Ministru kabinets 1940. gada 17. maija sēdē piešķīra Kārlim Zariņam ārkārtējās pilnvaras gadījumam, ja kaŗa apstākļos Latvijas valdībai nebūtu iespējams sazināties ar Latvijas diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvībām. Viņš tika pilnvarots dot saistošus rīkojumus visām Latvijas pārstāvībām, atstādināt uz laiku no amata sūtņus, atcelt un pārcelt pārstāvību darbiniekus. Viņš bija tiesīgs rīkoties ar pārstāvību rīcībā esošajiem valsts līdzekļiem, kustamo un nekustamo īpašumu.

Pēc PSRS kaŗaspēka daļu ieņākšanas Latvijā 1940. gada 17. jūnijā Kārlis Zariņš uzņēmās valsts

diplomātiskā un konsulārā dienesta vadišanu Rietumos un to sekmīgi veica līdz mūža beigām 1963. gada 29. aprīlī. Uz ārkārtējo pilnvaru pamata Kārlis Zariņš ar attiecīgo ārvalstu ārlietu resoru piekrišanu iecēla diplomātus Jūliju Feldmani (1949. gadā) un Arnoldu Spekki (1954. gadā) par pilnvarotajiem lietvežiem – sūtniecības vadītājiem ASV, 1953. gadā atvēra diplomātisko pārstāvību Spānijā. Vairākās valstīs un starptautiskajās organizācijās Kārlis Zariņš iecēla diplomātiskā dienesta vadītāja pārstāvjus, bet Lielbritānijā un Saīdraudzības valstīs – 24 goda konsulu darba veicējus (vietas izpildītājus; *acting honorary consuls*). 1946. un 1950. gadā tika sasauktas sūtņu un latviešu trimdas organizāciju pārstāvju apspriedes.

1949. gadā Kārlis Zariņš divas reizes apmeklēja Latvijas bēgļus noietnēs Rietumvācijā un 1952. gadā viesojās Kanādā un ASV. Pāvests Pījs XII 1950. gadā viņu pieņēma privātā audiencē. 1953. gadā Vašingtonā notika Kārlis Zariņa darba vizīte pie ASV valsts sekretāra Džona F. Dallesa un pieņemšana pie viceprezidenta Ričarda Niksona.

Otrā pasaules kaŗa beigās Kārlis Zariņš nepagurstot rūpējās par bēgļiem no Latvijas, piedalījās trimdinieku sarīkojumos. Ar viņa aktīvu atbalstu 1950. gadā tika nodibināta Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā, bet gadu vēlāk latviešu trimdas organizācijas Eiropā apvienojās kopējā organizācijā – Latvijas atjaunošanas komitejas Eiropas centrā. (Turpinājums 8. lpp.)

LR vēstnieks Lielbritānijā Andris Teikmanis uzrunā klausītājus

...TURI PULVERI
SAUSU!
(3. lpp.)

STARPTAUTISKA
GODALGA
ŽAŅA LIPKES
MEMORIĀLAM
(4. lpp.)

KASPAROVŠ
VĒLAS BŪT
LATVIJAS
PILSONIS
(4. lpp.)

NE DIENU
BEZ
SKANDALA
(5. lpp.)

LATVIJA IR
SVARĪGĀKA
PAR VISU
(7. lpp.)

LATVIEŠI LIELBRITANIJĀ

LNPL sēde 20. oktobrī Peterboro

KĀRLIS ALBERGS,
LNPL Iekšējās informācijas un
administrācijas nozares vadītājs

Padome sveica vēstnieku A. Teikmani pēc akreditācijas pie Karalienes Elizabetes II.

LNPL teica sirsnīgu paldies Peterboro Latviešu biedrībai par prezidija sēdes organizēšanu un pasniegtajām pusdienām, kuŗu sārtīgumu pārsēja tikai to garša.

Padomes sēde iesākās ar vēstnieka A. Teikmaņa atskatu uz latviešu biedrību un LNPL tikšanos Latvijas vēstniecības telpās, kad tika apspriesti biedrību plāni un sadarbība ar vēstniecību.

Vēstniecības prioritāte ir informēt biedrību par notikumiem un attīstību Latvijas likumdošanā, īpaši jautājumos, kas saistīti ar diasporu. Šā projekta mērķis ir veicināt informācijas plūsmu un viedokļu apmaiņu starp biedrību un Ārlietu ministriju, par kuŗas koordināciju atbildība

ir uzdots LNPL.

Saistībā ar norisēm Lielbritānijā vēstniecība koncentrēs darbību uz reimmigrācijas plāna īstenošanu un sniegs atbalstu iniciatīvām, kas saistītas ar latviešu valodas apguvi, tradīciju un nacionālās identitātes stiprināšanu.

Visnotaļ pozitīva ziņa ir sagatavotais Valsts budžets, kuŗā palielināti diasporai paredzētie līdzekļi, un Latvijā nodibinātā Diasporas darba grupa politiskos jautājumos, kuŗā piedalīsies ministrijas un Eiropas un pasaules latviešu sabiedriskās organizācijas.

Oktobrī Lielbritānijā noris ekonomikas konferences, kuŗās piedalās Latvijas un Lielbritānijas parlamentārieši un uzņēmēji, kā arī „Atvērtās valdības sadarbības” galotņu apspriede (summits), kuŗa dibināta pirms diviem gadiem un kuŗā piedalās valdības un nevalsts organizāciju pārstāvji no 60 valstīm.

Šajā sakarā Peterboro biedrības vadītāja I. Sūna izteica vēlēšanos tikties ar latviešu uzņēmējiem un attīstīt iniciatīvas pieredzes iegūšanai, paveŗot iespējas sadarbībai starp Lielbritānijas latviešu sabiedrību un LIAA.

LNPL atbalsta ar ziedoumu K. Zariņam veltīto dievkalpojumu Zviedru baznīcā 27. oktobrī un Baltijas padomes organizēto Jauno Baltijas talantu koncertu 3. novembrī Karaliskajā mūzikas akadēmijā. Latvijas neatkarības diena tiks svinēta gan Londonā, gan visā Lielbritānijā, kur ir latviešu kopienas.

Visbeidzot, Peterboro Latviešu biedrība ir izveidojusi veiksmīgu sadarbību ar NHS, organizēŗot drāmas terapijas kursu, kas cilvēkiem ar ierobeŗotām angļu valodas zināšanām sniedz iespēju izprast savu dzīvi svešumā un emocijas, ko tā izraisa.

Nākamā prezidija sēde notiks 30. novembrī „Straumēnos”.

Tikšanās dziesmā

ZIGRĪDA DAŠKEVICA

Nu jau par tradīciju ir kļuvis Londonas latviešu kuŗa rīkots gadskārtējais koncerts, pulcinot ap sevi visus, kam latviešu dziesma ir garīgā saucēja. Šogad koncerts notika 26. oktobŗa vakarā Sv. Stīvena baznīcā.

Koncerta programma bija sagatavota ar domu to daļēji veltīt XXV Dziesmu svētku atskaņai, lai korīstiem dotu iespēju atkāŗtot sirdij vistuvākās dziesmas no svētku nobeŗguma koncerta.

Kuŗa koncertu atklāja ar Pēterļa Plakida *Ar dziesmu dzīvībā*. Pieminot komponista Helmera Pavasara simtgadi, koris nodziedāja trīs viņa dziesmas - *Rudens*, *Klusās dienas brīnums* un *Viens vienīgs vārds*. Pirms daudziem gadiem šīs dziesmas Londonas latviešu korim bija neatņemama repertuāra daļa. Dziesmā *Saule brīda rudzu lauku* (Ilona Rupaine) solo daļu klausījāmieš ausij tīkamā soprāna Lindas Nagājevas atskaņojumā. Raiti skanēja Alfrēda Feila latviešu tautasdziesmas apdare *Div' pļaviņas es nopļāvu*. Šī diemžēl ir gandrīz vienīgā vispār dzirdētā dziesma no komponista bagātīgā kuŗa dziesmu pūra. Latvijas okupācijas priekšvakarā - 1940. gada jūnijā 3. Latgales novada Dziesmu svētkos Daugavpilī svētku programmā bija iekļauti vairāki pirmatskaņojumi, tostarp A. Feila *Kas man beja nadeivot* un Fantazija par Latgales tautas melodijām pūtēŗorķestrim. Taču starp 70 komponista kuŗa dziesmām ir vairāk nekā 20 tautasdziesmas apdāres. Komponistu, diriģentu un Daugavpils Tautas konservātorijas direktoru Alfrēdu Feilu 1941. gadā deportēja uz Sibīriju, kur gadu vēlāk viņš 40 gadu vecumā gāja bojā.

Iepriecinošs pienesums koncertā bija kokļu ansambļa „Zapte” uzstāšanās ar tautasdziesmu improvizācijām. Koklētāji ne tikai spēlēja, bet arī dziedāja, un tautasdziesmā *Migla, migla, rasa, rasa* skanēja arī stabule. Koklētāju ansambli vada koris Aivars Jēkabs Zariņš, kas ar savu entuzīsmu ir spējis piesaistīt vairākus korīstus, kuŗi kādreiz jau spēlējuši kokli, kā arī iesācējus. Jaunākais koklētājs ir 12 gadu vecais Ralfs Grundmanis, kas koklēšanas prasmi apguvis gada

valda aizkustinošā *Dvēseles dziesma* un solisti Ivo Briedis un Andra Zobena-East izpelnījās ilgstošus klausītāju aplausus.

Londonas latviešu koris vairāk nekā sešdesmit gadu ilgajā pastāvēšanas laikā ir piedzīvojis posmus, kad pietrūcis vīru balsu, un tas bija manāms arī šoreiz. Šķiet, bija tikai četri vai pieci tenori. Šo balsu trūkumu īpaši varēja manīt Jāzepa Vītola dziesmā *Gaismas pils*. Varbūt vareno *Gaismas pili*, kuŗai starp dziesmām ir sevišķa vieta un no-

Londonas latviešu koris

laikā. Aivara ieskatā nozīmīgs mūzicēšanas elements ir improvizācija, kas ļaujot koklēšanā piedalīties gan pieredzējušiem mūzikantiem, gan iesācējiem. Jācer, ka mūzicēšanas prieks neapsīks un drīzumā atkal dzirdēsim koklētāju uzstāšanos.

Kuŗa koncerta otrajā daļā bija sakopota korīstus visvairāk iecienīto dziesmu izlase no XXV Latvijas Dziesmu svētku nobeŗguma koncerta. Ļoti izjusti skanēja Mārtiņa Brauna *Saule, Pērkons, Daugava*. Nobeŗgumā Ērika Ešen-

zīme, vajadzētu atskaņot tikai ļoti īpašos gadījumos.

Domājot par Londonas latviešu kuŗa dibinātāju diriģentu Albertu Jērumu, vienmēr prātā nāk diriģenta teiktie vārdi Pirmajās Anglijas latviešu dziesmu dienās: *Celies, dziesma, – esi stiprinātāja pagurušam, neticīgam un tam, kam svešs kārdinātājs piestājies!*

Jācer, ka korīsti un diriģents nepadosies nogurumam, lai mēs atkal varētu tikties dziesmā un dziesmotā pulkā.

Valsts svētku sarīkojums LONDONĀ

Svētdien, 17. novembrī, plkst. 17.00

Westminster Cathedral Hall
Ambrosden Avenue, London SW1P 1QH

Svētbrīdis:

Mācītāja **Eliza Zikmane**

Svētku runa: LR vēstnieks Apvienotajā Karalistē
Andris Teikmanis

Koncerta daļā piedalās:
Folkloras kopa „Austrumkalns”
Londonas Latviešu koris
Deju kopa „Londona dejo”

Sarīkojumu apmeklēt aicina:
Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā,
Latvijas Republikas vēstniecība Londonā,
Daugavas Vanagu Fonda Londonas nodaļa

Valsts svētku sarīkojums “Straumēnos”

Svētdien, 17. novembrī, pulksten 15.00

- Svētbrīdis
- Svētku runa **Valdis Liepiņš**, Reformu partijas 11. Saeimas deputāts (*intervīju ar V. Liepiņu lasiet 7. lpp.*)
- Koncerts – “Straumēnu” jauktais koris
- Kafijas galds

Sarīkojumu apmeklēt aicina
DVF “Straumēnu” nodaļa
DVF valde

MUMS RAKSTA

Pilnveidosim pieminekli

Pieminekļu graušana ir barbarisms, kas mantots no padomju laikiem. Toreiz grāva patiesās kultūras vērtības un veidoja jaunās – komunistiskajai ideoloģijai atbilstošās. Tajos gados centās kapos ierobeŗot piekļuvi pirmā Valsts prezidenta Jāņa Čakstes atdusas vietai, bet par “brīvprātīgiem” ziedojumiem uzcēla Uzvaras pieminekli Uzvaras laukumā. Nav saprotama tur attēloto personu sakarība ar jebkādu uzvaru.

Tā kā minētais piemineklis celts arī par manu naudu, uzskatu par pienākumu to pilnveidot un padarīt saprotamu katrai per-

sonai, kas atrastos pieminekļa tuvumā. Vajadzētu nedaudz. Aizskrejošās sievietes muguras jānovieto lopu vagonā ar caurumu grīdā. Šāda tipa vagonos uz atālākām PSRS vietām aizveda tūkstošus Latvijas iedzīvotāju. Ja uz vagona ārpuses novietotu baltu plāksnīti ar melnu uzrakstu “Latvija – Sibīrija”, būtu skaidrs, ka sieviete mūk no izsūtījuma, bet uzbrūkošie vīri vēlas viņu notvert. Būtu atrisināta vēl viena problēma. Kādā noteiktā datumā pie pieminekļa nepulcētos uz alkoholu tendēta publika.

Uldis Priede. Rīga

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Baltijas valstu prezidentu apspriedē

Ikgadējā Baltijas valstu prezidentu tikšanās šogad notika Bīriņu pili. Visi trīs prezidenti pauda pārliecību, ka Asociācijas nolīgums starp Eiropas Savienību (ES) un Ukrainu tiks parakstīts galotņu apspriedes (samita) laikā Viļņā.

Baltijas valstu prezidentu tikšanās Bīriņu pilī. No kr.: Igaunijas prezidents Tomass Hendriks Ilvess, Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš un Lietuvas prezidente Daļa Gribauskaite /Foto: Valsts prezidenta kanceleja/

Lietuvas prezidente Daļa Gribauskaite atzina, ka par šī nolīguma parakstīšanas izdevīgumu nav ne mazāko šaubu, tāpēc ir skaidrs, ka tas tiks parakstīts. "Protams, Ukrainai ir vēl jāveic mājasdarbi un jārisina tā dēvētā Timošenko lieta, taču, apzinoties, cik šis nolīgums ir nozīmīgs, domāju, ka tā parakstīšana tiks panākta," sacīja Gribauskaite. Gan Latvijas prezidents Andris Bērziņš, gan Igaunijas prezidents Tomass Hendriks Ilvess apstiprināja, ka no ES puses viss nepieciešamais nolīguma parakstīšanai ir padarīts. Prezidenti pārrunāja arī nepieciešamību integrēt triju valstu ekonomiku. Tika pieminēti arī ar eirozonu saistītie jautājumi. Sanāksmē piedalījās eiropgrupas prezidents un Nīderlandes finanču ministrs Jerūns Deiselblūms.

Igaunijas prezidents Ilvess pauda gandarījumu, ka Latvija pievienojas eirozonai laikā, kad tās reputācija ir labāka, nekā tā bija tad, kad tai pievienojās Igaunija. Ilvess solīja nākamā gada 2. janvārī apciemot Latviju, lai par saviem eiro nopirkto Rūjienas saldējumu.

Savukārt Gribauskaite atzina, ka Latvijas pievienošanās eirozonai motivē arī Lietuvu tai pievienoties. "Darīsim visu, kas mūsu spēkos, lai mūs laikus uzaicinātu," uzsvēra Lietuvas prezidente.

Ziemeļatlantijas alianses atbalsts reģiona drošībai

Latvijā 6. novembrī vizītē ieradās NATO ģenerālsēdētārs Andersss Fogs Rasmusens (*attēlā*).

Rasmusenam plānota tikšanās ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu, Ministru prezidentu Valdi Dombrovski, ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču un aizsardzības ministru Arti Pabriku. Ārlietu ministrs uzsvē, ka plānotā NATO ģenerālsēdētāra vizītē Latvijā apliecina Ziemeļatlantijas alianses atbalstu drošības stiprināšanai mūsu reģionā. Vizītes laikā plānots apmeklēt arī pēdējos piecos gados lielākās NATO militārās mācības *Steadfast Jazz 2013*, kas norisinās Latvijā un Polijā. Militārās mācības dos jaunu impulsu militārās savietojamības, gatavības un spēju attīstībā. Tikšanās laikā puses plāno apspriest dažādus ar Latvijas ārpolitiku, drošības un aizsardzības politiku saistītus jautājumus, tostarp sadarbību Afganistānā, kā arī gaidāmo NATO ārlietu ministru sanākumi šā gada decembrī un NATO galotņu apspriedi 2014. gadā.

NATO mācības

Polijā un Baltijā sākušās vērienīgas NATO mācības, kurās tiek pārbaudīta Ziemeļatlantijas alianses Reaģēšanas spēku *NRF* (*NATO Response Force*) gatavība. Kara spēles notiek sprintspringtu Rietumu un Maskavas attiecību mirklī. Nesen kaimiņvalsts aizvadīja militārās mācības *Zapad 2013*, bet novembra beigās Viļņā notiks ES – Austrumu partnerības galotņu apspriede, kurā no Krievijas ietekmes sfairas varētu aiziet Ukraina.

Latvijā Ādažu bazē un citu Alianses dalībvalstu stābos norisināsies komandvadības mācības, bet poligonā Polijā daudz nāciju spēki piedalīsies lauka vingrinājumā. Mācību mērķis ir pārlicināties, ka *NRF* spēj risināt jebkuŗu situāciju jebkuŗos apstākļos. Vienlaikus Baltijas valstīs notiks stāba mācības *Baltic Host 2013*, kurās šogad vadošā valsts ir Latvija. Mācību mērķis ir uzlabot Latvijas, Lietuvas un Igaunijas militāro un civilo iestāžu sadarbību, lai nodrošinātu veiksmīgu sabiedroto spēku uzņemšanu.

Gruzijas parlamenta priekšsēdis Latvijā

Oficiālā vizītē Latvijā bija ieradies Gruzijas parlamenta priekšsēdis **Dāvids Usupašvili** un viņa vadītā delegācija.

Apmeklējot Saeimu, Gruzijas parlamenta priekšsēdis tikās ar Saeimas priekšsēdi Solvitu Āboltiņu (*Vienotība*). Pēc tikšanās notika abu parlamentu augstāko amatpersonu preses brīfings. Viesi Saeimas namā piedalījās Latvijas un Gruzijas diplomātisko attiecību atjaunošanas divdesmit gadiem veltītas pastmarkas dizaina prezentācijā.

Dāvids Usupašvili

Vizītes laikā Usupašvili tikās ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu, Ministru prezidentu Valdi Dombrovski (*Vienotība*) un ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču (*Reformu partija*).

Gruzijas parlamenta delegācija Latvijas apmeklējuma laikā piedalījās ziedu nolikšanas ceremonijā pie Brīvības pieminekļa, apmeklēja Okupācijas muzeju, Vecrīgu un mākslas muzeju „Rīgas Birža”, kā arī viesojās Rīgas Juridiskajā augstskolā, kur piedalījās diskusijā „Gruzija un Austrumu partnerība laikā no prezidenta vēlēšanām līdz Viļņas samitam”.

Latvijas Nacionālo operu vadītājs Zigmars Liepiņš

Kultūras ministrija apstiprinājusi, ka par Latvijas Nacionālās operas (LNO) māksliniecisko vadītāju un valdes priekšsēdi izvēlēts komponists un bijušais *Radio SWH* vadītājs **Zigmars Liepiņš** (*attēlā*).

Iepriekš Liepiņš tika ievēlēts par LNO trešo valdes locekli. Kultūras ministre Dace Melbārde norādīja, ka Liepiņš atzīts par visvairāk atbilstošu operas mākslinieciskā vadītāja amatam. "Liepiņš sevi pierādījis kā profesionālis un labs vadītājs," sacīja Melbārde. Arī komisija pēc visu pretendentu uzklaušanās rekomendējusi iecelt tieši Liepiņu.

Savukārt Liepiņš atzina, ka tagad svarīgākais esot panākt, lai operā *atgriežas mūzika*, jo nepieciešams sakārtot repertuāru tā, lai tas būtu pieejams visiem, ne tikai elitārai publikai. Nepieciešams veltīt uzmanību arī iekšējās komunikācijas un atalgojuma jautājumu sakārtošanai.

Latvija vadīs UNESCO Ģenerālās konferences Kultūras komisiju

No 5. līdz 20. novembrim Parīzē notiks ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (UNESCO) dalībvalstu Ģenerālās konferences 37. sesija, kurā kopā ar 194 valstu pārstāvjiem piedalīsies arī Latvijas delegācija. Konferencē tiks ievēlēts organizācijas prezidents.

SPILGTS CITĀTS

Uz NATO ceri, bet turi pulveri sausu...

Žurnālā *IR* publicists **Pauls Raudseps** raksta par satraukumu ES, ko izraisījušas ziņas par ASV spiegošanu sabiedrotajās valstīs. Līdzīgas lietas notikušas arī agrāk, taču tad sabiedrotie bija gatavi piedot amerikāņiem dažādus grēcinus, ja vien viņi garantēja Eiropas drošību. Tagad publiskais sašutums liecina par apzinātu vai neapzinātu sajūtu, ka ASV vairs nav tik nepieciešamas, cik kādreiz bija. Taču pasaule kļūst vairāk, nevis mazāk bīstama, un daudzu Eiropas valstu gatavība nopietni domāt par savu drošību ir stipri apšaubāma.

Par nelaimi, šo valstu skaitā ir arī Latvija. Financējums aizsardzībai tiek samazināts, bet pašpasludinātie „nacionālisti” bija devušies uz Minsku draudzīgi uzspēlēt hokeju ar „Eiropas pēdējo diktatoru” Lukašenko, kas nupat kopā ar Krieviju bija sarīkojis draudīgus militārus manevrus pie mūsu valsts robežām.

Pavisam citāda ir ista nacionālista - bijušā Igaunijas aizsardzības ministra Marta Lāra nostāja. Kamēr Latvijas augstākās amatpersonas visu savu aizsardzības doktrīnu balsta uz pieņēmumu, ka bīstamā brīdī citi mūs „izručīs”, Lārs raksta: „Ceri uz NATO, bet turi pulveri sausu. Starptautiskās attiecības ir būtiski svarīgas, tomēr pašlaik mēs varam tikai paši uz sevi. (..) Ir vitāli svarīgi, lai mums būtu spēcīga griba sevi aizstāvēt, t.i., apņēmība vajadzības gadījumā cīnīties. Jo spēcīgāka griba, jo drošāka valsts.”

Marta Lārs

Pirmo reizi Latvijas dalības UNESCO vēsturē Ģenerālās konferences Kultūras komisijas vadītāja amatā ievēlēta Latvijas pārstāve – starptautiski atzīta Latvijas nemateriālā kultūras mantojuma eksperte, Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) direktore **Dace Melbārde**. Kultūras komisijas darba kārtībā būs UNESCO nākotnes darbības scenārija izstrāde, kā arī pasaulē nozīmīgi kultūras attīstības jautājumi, kam nepieciešams rast kopīgus risinājumus un atbalstu UNESCO dalībvalstīs. Šī būs īpaši svarīga sesija, jo tajā tiks lemts par UNESCO darbības stratēģiju līdz 2021. gadam un noteikti rīcības virzieni, izvērtējot iepriekšējā periodā sasniegtos.

Par kultūras ministri apstiprina Daci Melbārdi

Saeimā ārkārtas sēdē par kultūras ministri apstiprināja Daci Melbārdi, ko šim amatam bija izvirzījusi Nacionālā apvienība. PAR balsoja 61 Saeimas deputāts, PRET bija 29. Līdzšinējā Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Melbārde patlaban ir bezpartejiska, taču saskaņā ar NA politiku teikto ir apliecinā-

jusi gatavību kļūt par NA biedri un kandidēt 12. Saeimas vēlēšanās no šī politiskā spēka saraksta. Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*) deputātiem uzsvēra, ka Melbārdes vārds īpašus jautājumus kultūras nozares cilvēkiem neizraisa, jo viņai ir plaša pieredze kultūras jomās. Neviens no deputātiem debatēs par jauno ministres kandidātūru nepieteicās, un Saeimas ārkārtas sēde tika slēgta jau pēc piecām minūtēm.

Dace Melbārde

Valdība nolēmusi Melbārdei piešķirt Ministru kabineta atzīnības rakstu par nozīmīgu ieguldījumu nemateriālā kultūras mantojuma jomā, sabiedrības saliedēšanā un Vispārējo latviešu Dziesmu un ddeju svētku tradīcijas stiprināšanā. Ordeņu kapituls nolēmis Melbārdei piešķirt 4. šķiras Triju Zvaigžņu ordeni. Melbārde ieguvusi maģistra gradu sabiedrības vadībā Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātē, kā arī mākslas maģistra gradu Kultūras akadēmijā kultūras teorijas, administrācijas un vēstures speciālitātē.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Bordānu izslēdz no partijas

Nacionālajā apvienībā (NA) pārstāvētā partija *Tēvzemei un Brīvībai/LNNK* valdes sēdē pieņēmusi lēmumu izslēgt no partijas tieslietu ministru Jāni Bordānu. Valdes ieskatā Bordāna faktiskā darbība liecina par dalību cita politiskā spēka veidošanā, un tas nav savietojams ar atrašanās TB/LNNK. Ar Bordānu vairāku mēnešu garumā risinātas sarunas par viņa turpmāko politisko darbību. NA pārstāvji vairākkārt uzsvēruši, ka Bordāna atrašanās biedrībā *Demokratiskie patrioti*, kas paziņojusi par jaunas partijas veidošanu, nav normāla situācija. Bordāns atteicies dot solījumu, ka gaidāmajās Saeimas vēlēšanās nekandidēs no kāda cita politiskā spēka.

Ministru kabineta likums paredz trīs iespējas, kā ministrs var tikt atbrīvots no amata, - atkāpjas pats, Saeima ministram izsaka neuzticību vai ministru atbrīvo Ministru prezidents. Minētais likums neparedz partijai tiesības atsaukt pašas virzīto ministru no amata.

Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa uzsvē, ka ministru nevar atsaukt tāpēc, ka viņš neapmierina kādu politisko spēku. Ministri amatu var zaudēt, iesnie-

dzot demisijas rakstu; Ministru prezidents var pieprasīt ministra demisiju; deputāti var lūgt Saeimas balsojumu par neuzticības izteikšanu ministram.

Pārrunas ar Rumānijas vēstnieku

Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andrejs Pildegovičs tikās ar Rumānijas vēstnieku Latvijā Danu Adrianu Balanesku, kas bija ieradies darba vizītē Rīgā. Pildegovičs ar Balanesku pārrunāja divpusējo attiecību jautājumus, īpaši akcentējot ekonomisko attiecību padziļināšanas iespējas un dinamisku vizišu dialoga uzturēšanu nākotnē. Tika pārrunāta arī gatavošanās Latvijas prezidentūrai Eiropas Savienības Padomē 2015. gada 1. pusgadā, tostarp Latvijas prioritātes. Balanesku ir Rumānijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā, viņa rezidence ir Viļņā, Lietuvā.

Norvēģijā pārrunā diasporas sadarbības perspektīvas Eiropā
Latvijas vēstniecībā Norvēģijā notika seminārs par diasporas sadarbības perspektīvām Eiropā. Seminārā uzrunu teica Latvijas

vēstnieks Norvēģijā Indulis Ābelis, atzinīgi novērtējot vēstniecības veiksmīgo sadarbību ar Latviešu biedrību Norvēģijā un uzsverot biedrības ieguldījumu latviešu diasporas stiprināšanā.

Latviešu uzņēmēji Nīderlandē

Fonds *Laimes zeme* Amsterdamā organizēja latviešu uzņēmēju profesionāļu, uzņēmējdarbības studentu un citu aktīvu Nīderlandes latviešu sanākumi. Fonds stiprina saikni ar diasporu, kā arī veicina emigrējušo latviešu līdzdalību Latvijas ekonomikā un atgriešanos Latvijā. Latvijas vēstniecības ikdienas darbība un darba prioritātes diasporas jautājumos saskan ar *Laimes zemes* darbības mērķiem.

Atbalsts Moldovas eirointegrācijas centieniem

Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs darba vizītē Moldovā pauca stingru atbalstu Moldovas sasniegtajam progresam ES reformu procesā. Šī vizīte bija īpaši aktuāla, sagaidot ES un Austrumu partnerības galotņu apspriedi Viļņā novembra beigās.

Vizītes laikā E. Rinkēvičs tikās ar Moldovas prezidentu Nikolaju Timofti, parlamenta priekšsēdi Igoru Kormanu, premjērmministru Juriju Ļanki, vicepremjēri, ārlietu un Eiropas integrācijas lietu ministri Nataliju Germani (*attēlā*), kā arī ar Latvijas ekspertiem, kas sniedz atbalstu Moldovas strukturālo reformu īstenošanā.

Imantam Lancmanim augsts Francijas apbalvojums

Rundāles pils direktors Imants Lancmanis saņēmis Francijas goda apbalvojumu - Ordeni mākslā un literatūrā. Ordeni viņam svinīgā ceremonijā pasniedza Francijas vēstnieks Latvijā Stefans Visconti patecībā par ieguldījumu Francijas un Latvijas attiecību atīstīšanā kultūras jomā. "Pasniedzot ordeni, Francija ir gandarīta, ka var pagodināt šo izcilo latviešu personību par viņa ievērojamo darbību Francijā un par to, ka viņš pratis parādīt savas valsts piederību Eiropas kultūras telpai," teikts Francijas vēstniecības paziņojumā, atgādinot, ka Lanc-

manis, būdams kvēls franču valodas cienītājs un neapšaubāms Eiropas klasicisma eksperts, ir viens no labākajiem franču kultūras pazinējiem. Lancmanis bija arī festivālu *Pārsteidzošā Latvija* (2005. gadā Francijā) un *Francijas pavasaris Latvijā* (2007. gadā) goda prezidents.

Imants Lancmanis

Ordenis mākslā un literatūrā ir Francijas Republikas goda apbalvojums, ko 1957. gada 2. maijā iedibināja Kultūras ministrija. Ar šo ordeni tiek apbalvotas personas, kuŗu radošiem darbiem ir īpaša nozīme mākslā un literatūrā un kuŗi cēlušies mākslas un literatūras prestižu Francijā un pasaulē.

Rīgā notiek vācu filmu nedēļa

Rīgā, kinoteātrī *Splendid Palace*, notiek vācu filmu nedēļa *Berlinalē 2013*. Tās programmā dominē stipras sievietes - gan filmu varones, gan režisores, filmas sniedz daudz vēstures.

Sieviete vācu filmā

Vācu filmu nedēļā (līdz 7. novembrim) skatāmas filmas *Nakts vilciens uz Lisabonu*, *Oh boy*, *Hanna Ārente*, *Mūķene*, *Vēderdejojotājas*, *Lore* un *Notirgotā bērniņa*. „Tas ir intensīvs kino baudījums nedēļas garumā,” sacīja Gētes institūta Rīgā direktors Ulrichs Everdings.

Piemin represijas

Latvijas ģenerālkonsuls Sanktpēterburgā Aivars Groza kopā ar Sanktpēterburgas administrācijas, Sanktpēterburgā akreditēto ģenerālkonsulātu pārstāvjiem un Sanktpēterburgas Latviešu biedrību piedalījās politisko represiju upuru piemiņas dienas sarīkojumos Ļevašovas memoriālajā kapsētā.

Sarīkojuma dalībnieki nolika ziedus represēto latviešu piemiņas vietā. Ļevašovas memoriālajā kapsētā ir piemiņas vieta politisko represiju upuriem, kas tur apbedīti laika posmā no 1937. līdz 1954. gadam. Pēc oficiālas informācijas, memoriālajā kapsētā ir apbedīti vairāk nekā 47 000 cilvēku, arī daudzi minētajos gados Ļeņingradā dzīvojušie latvieši.

Žaņa Lipkes memoriāla ēka saņēmusi godalgu

Arhitektes Zaigas Gales projektētā Žaņa Lipkes memoriāla ēka saņēmusi godalgu starptautiskā arhitektūras darbu skatē

Austrumeiropas un Centrāleiropas arhitektūras triennālē Bukarestē. Triennāle bija veltīta šī reģiona arhitektūras aktualitātēm.

Skates pirmajā kārtā šī gada pavasarī starptautiska žūrija holandiešu arhitekta Vilema Jana Noitelinga vadībā neklātienē vērtēja 87 projektus no 24 valstīm, kuŗi pēdējā gada laikā izpelnījušies arhitektūras un dizaina žurnāla *Arhitekt* veidotāju uzmanību un publicēti šajā izdevumā. Šo projektu vidū ir arī arhitektes Zaigas Gales projektētais Žaņa Lipkes memoriāls Ķīpsalā, Mazajā Balasta dambī 8, kas kategorijā „Sabiedriskās ēkas” 24 projektu konkurencē kopā ar septiņiem citiem projektiem no Vācijas, Austrijas, Krievijas un Chorvatijas iekļuva skates finālā.

Latvijas dienas

Dņepropetrovskas apgabalā
Ar Latvijas ievērojamo mākslinieku - klavesinistes Ainas Kalnciemas, flautistes Ditas Krenbergas un čellistes Ingas Sunepas koncertu Dņepropetrovskas Ērģeļu un kamerģitāras zālē beidzās Latvijas dienas Dņepropetrovskas apgabalā.

Dita Krenberga

Apgabala iedzīvotāji iepazīnas ar Latvijas kultūru, vēsturi, ekonomiku un citām jomām, kā arī pārrunāja sadarbības iespējas un kontaktu veidošanu, stiprinot Latvijas un Ukrainas divpusējās attiecības.

Kasparovs lūdz viņam piešķirt Latvijas pilsonību

Pasaules šaha čempions un Krievijas opozīcijas politiķis Garijs Kasparovs lūdzis piešķirt viņam Latvijas pilsonību. Visām Saeimas frakcijām nosūtītais iesniegums rakstīts latviešu valodā un ar visu pamatojumu. Kasparovs lūdz viņu uzņemt Latvijas pilsonībā par īpašiem nopelniem Latvijas labā, saglabājot Krievijas pilsonību.

Kasparovs savā iesniegumā norāda, ka viņa dzīve nēkopš jaunības dienām ir saistīta ar Latviju, kur 70. gados viņš guvis nozīmīgas uzvaras šachā. Arī Kasparova dēla māte ir Latvijas pilsonē, savukārt dēlam ir atļauja uzturēties Latvijā, un dēls rēgulāri apmeklē Rīgu. Kasparova iesniegumu izskatīs Saeima.

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

LETA
nacionālā ziņu aģentūra

Sāc rītu ar Preses apskatu!

- ◀ Latvijas preses publikāciju anotācijas
- ◀ jaunākās valūtas un laika ziņas
- ◀ nozīmīgākie dienas notikumi
- ◀ šodienas jubilāri

Apskatu Jums izdevīgā veidā - internetā vai e-pastā piegādāsim katru darba dienu līdz plkst. 9:00

Vairāk par pakalpojumu vari uzzināt: **www.leta.lv**
LETA, tālr.: +371 67222509, e-pasts: marketing@leta.lv

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

Jā gan, tā nepatika ir ļoti *zīmīga*.

Bieži vien kādam rakstam pievienotais zīmējums daudz trāpīgāk atklāj lietas būtību nekā apcerējuma vai komentāra teksts.

Rīgas krievvalodīgās avīzes *Vesti Segodņa* 29. oktobra numurā lasītāja uzmanību saista nezināma karikatūrista zīmējums: tajā redzama kāja, kas ar spērienu pa pēcpusi patriec kādu pasirmu vīru, un no zīmējuma malas, it kā no kājas īpašnieka mutes, mākonītī parādās vārdi: "Un tā ir tikai preambula!" Viss skaidrs. Skaidrāks par skaidru. Tā kāja acimredzot ir Valsts prezidenta Andra Bērziņa kāja, un pasirmais vīrs, kas tiek ar joni patriekts, acimredzot ir Saeimas preambulas projekta autors, Eiropas mērogā cienītais un kompetentais tiesībnieks Egils Levits.

Rakstiņu, kas pavada šo zīmējumu, sacerējis šis krievvalodīgās avī-

Zīmīga nepatika

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

zes politiskās redakcijas vadītājs Abiks Elkins, kas reizumis parakstās arī kā Eduards Eldarovs. Bet tam vairs nav nekādas nozīmes, jo zīmējumā viss ir pateikts. No tā dveš briesmīgs naidis. Un gandarījums par to, ka Valsts prezidents Andris Bērziņš likvidējis komisiju, ko vadīja Levits, un parādījis Levitam durvis, tāpat kā savulaik Levitam atļāva kompetento vēsturnieku Antoniju Zundu.

Lēmums par Levita atstādīšanu tika pieņemts pēc Latvijas prezidenta Bērziņa tikšanās ar Krievijas prezidenta Putina palīgu Igoru Levitinu. Tā laikam ir sakritība, tāpat kā skanīgā alliterācija Levits-Levits.

Zīmējums, kas parādījies *Vesti Segodņa* 29. oktobra numurā, stipri atgādina staļinisma ziedu laiku karikatūras žurnālā *Krokodil*, kur ar zābaka spērienu tiek patriekts kārtējais "tautas ienaidnieks".

Nezināmais *Vesti Segodņa* kari-

katūrists tikai vulgārā veidā ilustrē prezidenta Bērziņa nepatiku pret preambulas projektu - nepatiku, kas izpaudusies lēmumā par Levita atļāšanu. Nepatiku paudis arī bijušais Valsts prezidents Guntis Ulmanis, kuņģprāt Latvija lieliski ir iztikusi bez jebkādas preambulas. Intervijā avīzei *Diena* Guntis Ulmanis izteicās, ka Satversmes preambula - tie ir Brāļu kapi, Brīvības pieminekļi, Lestene, *Likteņdārzs*. Sak, ko vēl vajag?

Dīvaina, zīmīga nepatika...

Šo nepatiku vēl krasāk, protams, pauž *Vesti Segodņa* slejinieks, *Saskaņas centra* deputāts Nikolajs Kabanovs, kas "humorīgi" raksta, ka vārds *preambula* viņam atgādinot kādu dekoratīvu puķi uz palodzes, bet jau virsrakstā kļūst baigi nopietns un salīdzina preambulu ar *Pandoras* lādi. Kabanovs uzsvē, ka viesnīca „Radi un Draugi”, kur tika spriests par preambulas projektu, ir *Daugavas Vanagu* stāba

mītne, un šī taču ir bijušo *Waffen SS* leģionāru organizācija. Nobeigumā Kabanovs liek saprast, ka "Latvijas slavu (!) nomācošais vairākums" ignorēšot šo "svešo un viņiem uzspiesto" preambulu. Kas tie Kabanova „slavi” (*slavjane*) tādi ir? Vai tik tas nav rasisms?

Kas tad Kabanovam un iepriekš minētajām personām nepatīk tajā preambulā? Kāds jau var iebilst pret preambulā pieminēto "latviešu dzīvesziņu un kristīgajam vērtībām, kas būtiski veidojušas mūsu identitāti", un par to var diskutēt.

Taču tas nav galvenais. Galvenais ir šis preambulas postulāts: "1918. gada 18. novembrī latviešu vēsturiskajās zemēs proklamētā Latvijas Republika ir izveidota uz latviešu nācijas negrozāmās gribas un tās neatņemamo pašnoteikšanās tiesību pamata, lai varētu brīvi pašnoteikties un kā valstsnācija veidot nākotni paši savā valstī."

Nekā briesmīga - viss itin loģiski un dabiski. Turpat preambulā teikts, ka "Latvijas valsts savā darbībā (..) atzīst un aizsargā cilvēktiesības, tostarp mazākuma tiesības". Tātad arī mazākumtautību jeb minori-

tašu tiesības. Un tas, ka "latviešu valoda ir vienīgā valsts valoda", arī nedrīkst mulsināt nevienu, jo Latvija ir unitāra valsts un latvieši ir šīs valsts pamattauta, kuņas vārdā tā nosaukta.

Preambula gan atduņas pret klupšanas akmeni: tā dēvētā lingvistiskā kopiena jeb krievvalodīgo kopums pati par sevi nav tautība - tādas gluži vienkārši nav. Un saukt to par minoritāti var tikai ar grūtībām, jo krievvalodīgo īpatsvars Latvijā sasniedz gandrīz 40 procentus.

Bet tieši tāpēc Egila Levita sagatavotajā preambulā teikts, ka mērķis ir "nodrošināt latviešu nācijas pastāvēšanu cauri gadsimtiem, latviešu valodas un kultūras saglabāšanu un attīstību".

Tas ir dabiski un saprotami, jo "dotajos apstākļos" latviešu nācijas pastāvēšana un latviešu kultūras saglabāšana ir apdraudēta - īpaši, ja zināmām aprindām izdotos "iegalvot Eiropai", ka Latvija ir divkopienas valsts, "kur runā divās valodās", - ar psiholoģiskiem secinājumiem, kas rodas "paši no sevis".

Ne dienu bez skandala

„spīdētu” īpaši labas izredzes.

Aizkulisēs daudz tiek runāts par to, ka otrs J. Bordāna „grēks” saistāms ar **maksātspējas administrātoriem**. Pāris dienu pirms NA paziņojuma viņš atklāja plānus par Latvijas maksātspējas administrātoru *industrijas* stingru „sapurināšanu”. Ministrs, starp citu, prasa pieņemt jaunus noteikumus, kas maksātspējas administrātorus statusa ziņā pielīdzinātu valsts amatpersonām, un tas nozīmētu, ka viņiem katru gadu jāiesniedz ienākumu deklarācija. Lieki teikt, ka industrija par to nepriecājas.

Nav ne mazāko šaubu, ka Nacionālajai apvienībai ar minēto industriju ir ciešas saites. Apvienības ģenerālsēdētārs Aigars Lūsis pats ir bijis maksātspējas administrātors, lai gan nule paziņojis, ka turpmāk šajā jomā vairs nedarbosies, jo „pēdējo nedēļu laikā publiskajā telpā izskanējuši dažādi nevēlami izteikumi, kas vērsti pret maksātspējas procesa administrātoriem”. Ģenerālsēdētārs nedomā, ka „mana aiziešana no maksātspējas administrātoru rindām tūlīt varētu pilnīgi pārtraukt uzbrukumu nozares profesionāļiem, tomēr ceru, ka tā kaut nedaudz, bet tomēr publiskos nevēlamos varētu mazināt, jo manā ieskatā tieši cilvēka raksturs un uzvedības principi ir pamatlietas, ar kurām veidot labāku pasauli”.

Nu jā, labāku pasauli mēs visi vēlamies, taču politika Latvijā pasauli tādu nepadara vis. Par maksātspējas administrātoru industrijas darbiem un nedarbiem plaši rakstījis žurnāls *IR*. Tā slejās pausts par it kā neizprotamām sakritībām, konkrētām lietām nonākot konkrēta administrātorā rīcībā. Vēl ir uzdots jautājums - vai NA valde kādreiz ir tikusies mājā Antonijas ielā 7 Rīgā, kurā ir arī

vairāki maksātspējas administrātoru biroji. Atbildē D. Stalts ir sacījis „jā”, savukārt NA „smagsvars” Gaidis Bērziņš ir atraucis „nē”. Viens no viņiem runā nepatiesību, bet par attiecībām starp NA un administrātoriem, šķiet, šaubu nav arī tad, ja valdes sēdes nav notikušas minētajā mājā.

Likums par Ministru kabinetu Latvijā neļauj partijām atsaukt savus ministrus, ja tie paši nevēlas tikt atsaukti. Ministrs pats var iesniegt atlūgumu, Saeima var viņam izteikt neuzticību, vai arī Ministru prezidents viņu var atbrīvot no amata. Un cauri. Ministru prezidents Dombrovskis atzinis, ka NA lēmums viņam neesot īsti saprotams un lēmumu par to viņš varētu pieņemt ne agrāk kā nākamajā nedēļā. J. Bordāns pats atlūgumu negrasoties iesniegt. Saeimas priekšsēde Solvita Ābolīņa, pati reiz bijusi Latvijas tieslietu ministre, J. Bordāna darbā nekādas problēmas nesaskatot, tāpēc arī viņai NA pieteiktie iemesli par ministra atstādīšanu šķietot „formāli”. Tātad pēdējais vārds šajā „operā” vēl nav pateikts.

NA ar ministriem kā neiet, tā neiet. Jau esmu rakstījis par bijušo kultūras ministri Zānetu Jaunzemi-Grendi, ko valdības vadītājs padzina pēc tam, kad ministre iesauktās nevajadzīgā konfliktā ar Latvijas Nacionālo operu. Jautājumu par jaunas kultūras ministres nosaukšanu NA „zeļēja” ļoti ilgi, pirms nonāca pie lēmuma, ka amatam izvirzīs **Daci Melbārdi**, un viņa jau ir kļuvusi par kultūras ministri. Par nākamo tieslietu ministru, ja J. Bordāns amatu zaudēs, tiek minēta Rīgas domes deputāte Baiba Broka.

Var teikt, ka valdībai ar NA kā neiet, tā neiet. Nacionālā apvienība allaž bijusi savrupceļa gājēja, te cenšoties iegrozīt sievietes repro-

duktīvās tiesības, apgalvojot, ka valstī nav nekā svarīgāka par demografiju, te atkal pieprasot, lai tiek pārtraukta **uzturēšanās atļauju tirgošana**. Tieši šajā jautājumā Valda Dombrovska pārstāvētā *Vienotība*, šķiet, ir apvedusi NA apstūri, jo Saeima pēdējā lasījumā apstiprināja jaunu uzturēšanās atļauju izsniegšanas variantu, kas patiesībā neapmierina nevienu. NA sūrojas, ka process nav apturēts pavisam, savukārt citi nav mierā ar to, ka jaunajā variantā tiem, kuņģi vēlas iegūt uzturēšanās atļaujas, nekas vairs nav jāpērk, nekādas investīcijas nav jāveic, pietiek valsts budžetā iemaksāt 50 tūkstošus eiro, un uzturēšanās atļauja ir rokā. Likumā paredzētās kvotas, par kurām daži speciālisti izteikušies, ka viņiem ir grūti iedomāties variantu, kas vēl vairāk nodrošinātu iespējas korupcijai. Sakarā ar uzturēšanās atļaujām NA jau balsoja pret budžeta nodošanu komisijām, nu radies jautājums - vai NA tā uzdrīkstēsies balsot pret pašu budžetu. Valsts prezidents par saviem nodomiem pagaidām neko nav teicis, taču ir pilnīgi iespējams, ka NA nobalsos par budžetu tāpēc, ka uzturēšanās atļauju jautājumā tomēr kaut kas ir nolēmts, un prezidents pēc tam likumu atdos atpakaļ parlamentam. Un tas būs pareizi, jo tirgot uzturēšanās atļaujas par pliku naudu...

Amerikā dzīvojošais latviešu tautības politologs Jānis Peniķis par organizāciju *Visu Latvijai!*, kuņģa kopā ar *Tēvzemei un Brīvībai!* LNNK ir Nacionālā apvienība, reiz teica - pēc ievēlēšanas Saeimā šiem pušiem ir jāsaprot, ka viņi vairs nav sabiedriski aktīvistu, viņiem jākļūst par valstsvīriem. Taču valstsvīri neuzvedas tā, kā pēdējā gada laikā ir izturējušies NA politiķi, - nākuši klajā tikai ar saviem ultimātiem un ignorējuši realitāti, ka koalīciju veidojošiem politiķiem spēkiem tomēr ir jāsež pie galda un jāmeklē iespējami kom-

promisi. Šī gan nav pirmā reize mūsu valsts politikajā vēsturē, kad kāda koalīcijas partija ir izturējusies kā opozīcijas partija.

Pirms bijušā Valsts prezidenta Valda Zatlera lēmuma par Saeimas atļāšanu *Zaļo* un Zemnieku savienība (*ZZS*) ļoti bieži balsoja nevis kopā ar koalīciju, bet gan kopā ar opozīciju, it īpaši, kad lēmums bija par iespējamo apdraudējumu politikāņu ierastajai videi. Tas patiesībā bija viens no galvenajiem elementiem Valsts prezidenta lēmumā par visnotaļ radikālo soli - Saeimas padzišanu. Nu atkal radusies situācija, kad koalīcijas partija rīkojas līdzīgi.

Grūti spriest, ko NA darīs, ja Ministru prezidents lems, ka Jānim Bordānam jāpaliek amatā. Ja apvienība no koalīcijas izstāsies, tad valdība kļūs par mazākumvaldību. Tas nozīmētu, ka lēmumu koalīcija var pieņemt tikai ar opozīcijas balsu palīdzību. Te nozīme būtu *zaļzemniekiem*, kuņģi varētu vai nu valdību atbalstīt no opozīcijas (kā tā jau darīja jautājumā par nacionālā budžeta iesniegšanu komisijām), vai arī pieprasīt vietu valdošajā koalīcijā. Varētu sākties liela pārkārtošanās, jo diez vai *ZZS* būtu mierā ar kultūras un tieslietu ministra portfeļiem vien.

Taču vēl lielāks jautājums būtu par NA. Ja *ZZS* tieši vai netieši kļūtu par koalīcijas partiju, opozīcijā paliktu NA kopā ar saviem nīkākajiem ideoloģiskajiem pretiniekiem no *Saskaņas centra* (*SC*). Vēsture rāda, ka partijām, kas ar troksni aiziet no valdošās koalīcijas, nākamajās Saeimas vēlēšanās rezultāti var būt tādi *knapi*, - kāpēc tad gribi būt Saeimā, ja negribi būt valdībā?

Nākamais būs priekšvēlēšanu gads, un tas nozīmē, ka attiecības starp Latvijas politikajām partijām būs visai vētrains un sarežģītas. Žēl, ka tas viss ir sācies jau tagad, kad līdz vēlēšanām atlicis gandrīz vesels gads.

KĀRLIS STREIPS

Virsrakstā minētie vārdi nākuši no Latvijas Republikas Ministru prezidenta Valda Dombrovska mutes. Par ko viņš runāja? Par Nacionālo apvienību (NA), kas V. Dombrovska vadītajā koalīcijā spēlē pagalam īpašu vijoli.

Jaunākais elements epopejā ar NA un valdību saistāms ar **tieslietu ministru Jāni Bordānu**. *Nacionāli* piepeši paziņoja, ka viņi J. Bordānu izslēdz no savām rindām un piedevām lūgs V. Dombrovski šo cilvēku padzīt no tieslietu ministra amata. Ko gan ministrs ir nogrēkojis? Oficiālais iemesls - NA paziņojums: J. Bordāns piedalās pavisam citos politiskās organizācijas - *Demokrātiskie patrioti* (*DP*) veidošanā un nav spējis skaidri apliecināt, ka nākamā gada Saeimas vēlēšanās startēs tieši no NA saraksta. Tiktāl NA prasība būtu saprotama. Neviena partija taču nepriecājas, ja kāds no tās biedriem, kur nu vēl valdības ministrs, parallēli palīdz citai politiskai organizācijai.

Pagaidām *DP* vēl nav partija, to sākotnēji veidoja cilvēki, kuņģi Rīgas domē atšķēlās no *Pilsoniskās savienības* (*PS*). Pagājušajās Saeimas vēlēšanās *DP* biedrs Dainis Stalts kandidēja no NA saraksta un arī tapa ievēlēts, bet no NA frakcijas izstājās šā gada aprīlī un kļuva par neatkarīgu deputātu. Savukārt Jānis Bordāns, kļuvis par ministru, iestājās Nacionālajā apvienībā, taču NA paziņoja, ka „tieslietu ministra J. Bordāna faktiskā darbība liecina par dalību cita politiskā spēka veidošanā, kas nav savietojams ar atļāšanu *TB/LNNK*”. *DP* patiešām ir paziņojusi, ka tā pārtaps partijā, lai piedalītos nākamā gada Saeimas vēlēšanās, taču vismaz patlaban nešķiet, ka topošajai partijai

MARTA LANDMANE
(Turpinājums no Nr. 41)

Tā Sīdra to redzēja Stāsts

Kādreiz grūti pamosties. Tas rītos, kad iepriekšējā vakarā vēl uzaizēti gulēt. Ne mūsu vaina. Jāsa-gaida kungi mājās. Reizēm viņi atgriežas ap pusnakti. Parasti katrs savā automašīnā. Kā liekas, viņi saprotas labi. Tikai katram savas izdarības un sabiedriskie pienākumi. Lēdija automašīnu atstāj lieveņa priekšā. Vīram tā jāiebrauc garāžā. Tas sākums. Citādi ar sēra motorizētiem ratiem. Viņš tos pamet gatves sākumā. Pie pārvaldnieka apaļā nameļa. Pusotras jūdzes no vārtiem līdz mājai atstāigā. Vienalga, kāda nakts, – mēness apgaismota, lietū izmirkusi vai paslēpusies miglā.

Tāds vingrinājums pirms gultas laika esot veselīgs. Sulainā pienākums – ratus nogādāt garāžā. Vīrs ne vienmēr noskaņots šādām nakts pastaigām. Pukojas, Toties viņam nav nekāda rūpe par sēra gultas laika dzērienu. Bufetes atslēgas sērs nevienam neuztic. Pats dzērienu nodalījumu atslēdz. Pats pielej glāzi ar viskiju. Pats izdzer. To sērs dara pirms brokastīm. Pirms pusdienām. Launagu gaidot. Vakara uz gultas malas sēdot. Un šad tad vēl starplaiķos. Katru dienu bez izņēmuma.

Lēdija dienu iesāk un nobeidz ar Ķīnas tēju. Viņa to sagaida gultā. Atlaidusies spilvenos.

Es ienesu paplāti ar sidraba tēj-kannu, ūdens kannu, krējuma krūzīti, cukura trauku un porcelāna tasīti. Ripulis parasti pamos-tas savā grozā un smagi nopūšas. – Atkal nakts miers iztraucēts!

Pusstundas laikā lēdija izdzer pustases tējas. Vāju. Bez cukura. Bez krējuma. Man tējas trauki jāsavāc. Jānomazgā un jānoliek. Pa to laiku pusnakts klāt.

„Es izprasīju vannu un ziepes. Tagad tava kārtā strīdēties ar kungiem. Algu un brīvdienas prasītu,” saku vīram. Viss jāubago. Viss,

kas mums likumīgi pienākas. Nepatikami.

Pie kancelejas durvīm vīrs brīdi miņājas. Tad noslauka kājas. Nevajadzīgi. Pabrauka ar delnu zodu. It kā pārliecinātos, ka bārda tiešām noskūta. Laikam uztraucies. Tāpat kā es. Tikai negrib izrādīt. Beidzot sadūšojas un pieklauvē.

Kanceleja atrodas iepretim virtuvei. Durvis pamestas pusvīrus. Dzirdu sarunu: „Naudu gribat? – Joki gan! Par cik tad jūs salīga? Kāda ir jūsu vērtība naudā?” Sēra balss dārd kā pērkonis siena laikā.

„Mūsu kopējā alga ir četras mārciņas un desmit šiliņi nedēļā!” Arī vīrs ir pacēlis balsi.

„Pie visa brīva?” tincina sērs un gardi iesmejas.

It kā viņš nezinātu, kas mums pienākas. Kalpotāju pazemošana viņam sagādā prieku. „Par jūsu lielo brīvību zinās lēdija Etele,” sērs zobgalīgi nosaka.

Esmu atvērsi logu. Saklājusi gultas. Siltā rievī nolikusi sēra pi-džamu un Ripuļa rožaino pussegu. Pietupusies pie suņa groza, čubīnu tā spilvenu. Guļamistabā ienāk lēdija. Deniņos man sāk strauji pulsēt. Mute sausa. Lūpas kā salīpušas. Man jāsaņemams – jārunā! Tāpat tupus uzsāku: „Vai mēs varētu dabūt brīvu dienu? – Tas ir – brīvās dienas, kuŗas...” Stostos. Nezinu, kā teikumu nobeigt. Dus-mas pašai uz sevi. Lēdija plati ie-plēstām acīm skatās manī. Tad skarbi iesaucas: „Kāpēc gribat brīvu dienu?” – Klusēju. Pieceļos. Nolidzinu priekšautu. Iztaisnoju cepurīti, kas noslīdējusi uz pieres.

„Kas padomā, ka gribat brīvu dienu?” drusku nomierinājusies, jautā lēdija.

„Gribam aizbraukt uz pilsētu.” „Vai kas pērķams?” – Ko lai steigā atbildu? – „Man jānopērķ kurpes. Ernestam – kreklis.”

„Es rītu braukšu uz aprīnķa pilsētu. Varu tev dabūt kurpes un Ernestam kreklus arī. Ja vien jums ir kuponi,” lēdija rauga mani pierunāt.

„Kurpes būtu jāuzlaiko. Man liela kāja,” turos pretim. Beidzot lēdija piekāpjas. Patiešām, kurpes otra kājām nopirkt grūti.

Pamostos agri. Esmu satraukta. Brīvā diena! Diena, kas no rīta līdz vakaram pieder mums. Vīrs vēl aizmidzis. Piesardzīgi izslīdu no gultas. Basām kājām aizeju līdz logam. Lec saule. Lejā dārzā zied dzeltenās narcises. Maurs kā dzintarainiem dzīpariem izausta sega. Greznuma ķīrsi aizrautīgi svīlpo strazds. Nevaru atcerēties, kad pēdējoreiz jutos tik spīrgta un brīva. Šo dienu izmantošu pilnā mērā. – Kad atgriezīsimies no pilsētas, tad lasīšu, rakstiņu vēstules. Pēc tam mazgāšu matus, apkopšu seju. Kamēr mati žūs, lāpiņu zeķes, piešūšu pogas. Agri aiziesim gulēt. Gultā atkal lasīšu. Man vienmēr patīcis gultā lasīt. Tāpat vīram...

Bet vispirms dzersim tēju. Kā kungi – gultā. Uznesīšu. Tad modināšu vīru. Arī mēs esam piesavinājušies tējas dzeršanas tikumu. Vai varbūt netikumu?

Žigli uzmetu drēbes. Zogos lejup pa šaurajām kāpnēm. Uzma-nīgi veļu virtuves durvis. Pārsteigums! – Lēdija jau priekšā.

„Nevarēju gulēt, domādama, kā iztiksim, kamēr jūs būsiet pilsētā. Tas ļoti labi, ka uzcēlies agrāk. Varēsi sakārtot mūsu guļamistabu. Parūpēties par brokastīm, apmazgāt traukus. Autobuss no ciema uz pilsētu atiet desmitos. Miesnieka sieva ieradīsies vienpadsmitos. Viņa gatavos pusdienas. Tā kā atpakaļceļā no pilsētas autobuss ciemā pietur pirms pieciem, tad launaglaikā, ja vien pieliksī soli, būsiet mājās. Ēdisim kaut ko tādu, ko var ātri sagatavot. Ernests va-

Dzidra „vannojas” sakņu silē. Zīmējusi Sarmīte Erenpreiss-Janovskis

rēs iztīrīt pavardu un piebērt ogles, kā katru vakaru.”

Grīda sagrīļojas man zem kājām. Lai nepakristu, pieturos pie galda malas. Vai murgoju? Dzirdē mani māna? Vai tā ir lēdija Etele, kas tur runā. Elpu neatvilkdama? – Viņa izplānojusi mūsu brīvo dienu. – Nē, brīvās dienas nemaz vairs nav! Lēdija to ir nolaupijusi. Ar vienu roku deva – nu ar abām pagrāb atpakaļ... Gribu kaut ko sa-cīt, uzkliegt. Kaut ko tādu, kas ievainotu līdz sirds dziļumiem šo svešo, naidīgo sievieti. Pazemotu, iznīcinātu...

Nesaku nekā. Noduŗu galvu, ie-kožos apakšlūpā un aizveŗu aiz sevis virtuves durvis. Pat nepieceru.

Pamazām apgūstam šīs sētas dienas kārtību, tikumus un tradīcijas. Esam iemanījušies darbus apdarīt veicīgāk. Atliek vairāk brīva laika pašiem. Ne jau tik daudz, lai aizmirstu virtuvi un pārējos pienākumus. Lai uzietu augšā un kaut vai uz brīdi atlaistos uz puķainā zviļņa. Pašu vaina. Par brīvo dienu vajadzēja cīnīties. Mēs bez noteikumiem padēvamies lēdijai. Tagad mūsu tā saucamā brīvā diena sastāv no dažām stundām, kuŗas pavadām ārpus mājas. Parasti braucam uz vietējo mazpilsētu. Iepērkamies reti. Raugām iekrāt naudu. Varbūt kādreiz brīvība būs pērķama par dālderiem?

Mūsu banka pagaidām ir pūra lādīte. Tā pati, kuŗā glabājas vīra sidraba aproču pogas, mana vienīgā dzintara rota un mūsu svētdienas smaidi.

Pilsētiņā bieži apmekljam kino. Tas tāds kā pieturas punkts. Nav bezmērķīgi jāklejo pa Lielo ielu. Kino telpas ir mājīgas. Siltas un krēslainas. Ja nekrāc, var pasnaust arī. Reizēm, kad ārā nelabvēlīgs laiks, vienu un to pašu programmu noskatāmies divreiz. Mums vienalga, kādu filmu rāda. Neesam izvēlīgi. Galvenais – negribam mājās atgriezties par ātru. Brīžiem man sajūta, ka Klarku Gēblsu vai Mēsonu pazīstu labāk nekā savu vīru.

„Sīdra, Sīdra!” āra durvis iestā-jies, uztraucies saauc sērs. Izslē-dzu putekļsūcēju. Priekšautā no-slauku delnas. Steidzos lejā pa kāpnēm. – Kas noticis?

„Te – saņem sieru!”

Rokās man iekrīt četri mazi sainīši. Sviestpapīrā ielocīti.

„Etel, sieru nodevu Sīdrai,” mē-teli atpogādams, ļoti svarīgā balsī saka sērs. Siers. – Zināju, ka siera deva vienai personai nav liela. Bet, ka tā tik niecīga, to tikai šodien redzu. Dzīvodama slimnicā vai nometnē, ēdu pie kopēja galda. Siera devu uz rokas nekad nesaņēmu. Lēdija ir ienākusi virtuvē.

(Turpinājums sekos)

PAULS DAMBIS

Noklausīties uz vietas, Rīgā, skaļi reklamēto *Ensemble Modern* likās varen jauki. Tāpēc rezervēju brīvus divus vakarus, īpaši vēl tāpēc, ka ansamblis solīja latviešu jauno komponistu darbu ekspozīciju.

Pirmais koncerts Baltā nama jaunajā koncertzālē notika 4. oktobrī. Koncertus atbalstīja fonds *BHF-Bank-Stiftung*. Varen! Mūsu koncertus (izņemot izklaidi un Dziesmu svētkus) Latvijas bankām netik sponsorēt.

Tā nu - *Ensemble Modern*, ko plašsaziņas līdzekļi pieteica kā „pasaules labāko laikmetīgās mūzikas atskaņotāju” no filozofu un vācu marksistu šūpuļa Frankfurtes, uzstājās Rīgā. Aizdomas radīja vienīgi apzīmējums „pats labākais”. Kuŗā vietā tad nolikt *Ensemble Contrechamps*, *Ensemble Resonanz*, *Collegium Novum* no Ciriches, Pēterļa Etrōša *Klangtheater* un daudzās modernās mūzikas spēlmaņu kopas visā Eiropā? Izrādījās, ka „labākais” tāpēc, ka sastāvēja no „daudzu

tautību” ļaužiem, kuŗiem Frankfurtes, Minchenes vai Bonnas opernamos nav atradušās vietas. Kāpēc? Tas ir cits jautājums. Mani interesēja mūzika un atskaņojuma autentiskums.

Tāču tieši autentisma pētišana bija visgrūtākā. Salīdzināt čehu, slovēņu, ungāru, latviešu komponistu devumu pirmā brīdī šķīta neiespējami. Tāču, koncertam ejot savu gaitu, atklāju kaut ko negaidītu: visi darbi bija tik radniecīgi, stiliski amorfi, atbrīvoti no jebkādu izjūtu, emociju klātienas, ka beigās gandrīz vai nonācu „hiperkinētiska sindroma” varā (*minimal brain dysfunction*). Vai esmu iekļuvis senīlas demences lokā? Vai uzmācīgā mūzikālā pieredze padarījusi mani kaut ko nelabojamu? Tāču, pavērojot savu kollēgu sejas, sapratu, ka mēs vairāki esam nokļuvuši līdzīgā bezjūtu, pārmēru safantazētā post-modernu stereotipu, agresīvas, brīžiem paranojālas pašreklāmas karaļvalstī. Radošas jaunatklāsmes te bija visai maz. Lasītāji droši vien zina, kas ir hepenings. Tas dzima pag. gs. 50. gadu bei-

Mūzikāla franšīze Operas namā

gās, mūzikā braši iesoļoja 60. gados un nekur vēl nav aizgājis. Teātrālisma elementi vairāk vai mazāk izdevušies bija abu vakaru programmās vispievilcīgākie un komiskākie: Andra Dzenīša „*Latvian Cookbook*” – ar kāpostu ēvēlēšanas skaņām un karotiņu šķindināšanu – vai Kristapa Pēter-sona „*Money*” ar siknaudās žvazdoņu. Pārintelektuālīzētie Ni-nas Šenkas „*Twenty in Five*” un gārietes Judītes Vargas „*Entitas*”, čeha Františeka Halupas „*Machine-Gun*” (*The Seven Rituals for purging the Czech lands from the Spirit of Communism*) – galīgi neatbilda savam virszudēvam. 4. un 5. oktobra koncerti it kā papildināja viens otru, sakot: „Paskatīsimies, vai publika mūs pēc koncerta sitīs vai ne!” Varbūt pēriens vienam otram nāktu par labu. Ineses Lūsiņas izvērtais apskats varbūt šoreiz bija pat kritiski asāks nekā mans rakstīšs.

Es mīlu jauno mūziku un labprāt to rādu arī saviem studentiem. 20. gadsimts aizsāka un šis gadsimts turpina divu tendenču strīdu mūzikā: kas mākslā ir sva-

rigāks – prāts vai dvēsele? Mūž-sens jautājums, kuŗam neviens līdz šim nav varējis dot skaidru atbildi. Klasīķim Bēthovenam (kaut arī viņš bija kurls) romanti-skā jutoņa laužas ārā gandrīz katrā viņa skaņdarbā, sākot no 1803. gada, Lista romantisko emocionālītāti piebremzē klavīeru un orķestrā faktūru meklējumi, aizklišana prom no tonālītātēm (skat. viņa „*Bagatelle sans tonalite*”, 1882.g.), intensīvais chromatisms, ko dažs apzīmē par „dodekafonijas rudimentu”, nepadara Albāna Berga operu „*Voceks*” „pārintelektuālīzētu”. Par pārmēru ekspresionistisku gan to var nosaukt. Bet, tāpat kā Richarda Štrausa „*Elektru*”, arī Berga „*Voceku*” skatītāji iemilē-juši. Bieži nācies atbildēt uz jau-tājumu: vai Antona Veberna (Albāna Berga drauga un laikabiedra) skaņdarbi ir mūzikāli? Tāpat varētu jautāt, vai Dienvīdāfrikas bušmeņu klikšķu valoda ir valoda vai nav. Tā vispirms jāie-pazīst un jāiemācās. Tad to sa-prātis. Arī Veberna mūzikas noslēpums meklējams viņa mūzi-

kālās domāšanas izprašanā, un tad arī atklāsies viņa paradoksi – spēja emociju intensificēt līdz 4 – 5 skaņām, pāris akordiem. Paklausoties viņa „*5 Stücke*”, op. 10 (1911-1913), pēkšņi mainīsies apvārsnis. Tas atkāpsies, atklājot rudens miglas aizsegto laukus, pēkšņa saules stara izgaismoto kalna virsotni, lai nākamā mirklī ievestu mūs klusa miera apņemtā saulrietā. Viss ilgst tikai īsu brīdi. Tik ilgi, cik ilgi ilgst mūsu uzmanība. „Kā pasaule vienā liet-us lāsē” kādreiz teica A. Šēnbergs.

Runājot par koncertu kopīgo iespaidu, var teikt, ka program-mas demonstrēja mūsdienu „modernajā mākslā” raksturīgo – aroganci pret tradīcijām, pat pret 20. gs. avangardu, intelektuālo pieticību, tukšu pļāpību gan savos komentāros, gan mūzikā, emocionālo nevarību vai bai-les no tās. Paldies Dievam, par abiem latviešu komponistiem to nevar teikt. Lai viņiem veicas arī turpmāk!

P.S. Franšīze nozīmē kāda produkta komerciālizāciju. Arī mūzikas darbs var būt „produkts”

„Latvija ir svarīgāka par visu”

LR Saeimas deputāts **Valdis Liepiņš** intervijā **Ligitai Kovtunai**

Mūsu laikraksta iepriekšējā numurā Dainis Ivāns atminēja Latvijas Tautas frontes (LTF) tapšanas laiku un pieminēja jūs kā, tēlaini izsakoties, pirmo bezdelīgu, kas Atmosdas ideju aiznesa Rietumu latviešiem.

Precizēšu. Ziemeļamerikas latviešiem. Jā, 1988. gada novembrī pēc īsas tikšanās ar Daini Rakstnieku savienībā, Benjaminu namā, ar Jāni Peteru vienojāmies par LTF delegācijas sastāvu braucienam uz Ziemeļameriku, un es devos no Latvijas atpakaļ uz Kanadu, kur kopā ar domubiedriem Toronto Latviešu centrā nodibinājām pirmo LTF atbalsta grupu Ziemeļamerikā. Neviens nebija jāpārlicina, jo visiem bija skaidrs – šī ir pirmā un varbūt pēdējā iespēja Latvijai atgūt neatkarību! LTF grupā bija 30 – 35 cilvēki, ne tikai LTF vadība un politiķi, bet arī mākslinieki, zinātnieki. Notika teātra izrāde „Dzīvais ūdens”, muzicēja Aivars Hermanis un Kaspars Dimiteris, bija mākslas zinātniece Ramona Ūmblija, akadēmiķis Elmārs Grēns u. c. Atminos, – kad Jāņa Petera dzīvoklī pārsprīdām delegācijas sastāvu, viņa dēls Krišjānis, tolaik pusaugu zēns, mums gatavoja pusdienas – cīsiņus un kartupeļus. Delegācija tika atsaucīgi uzņemta, atbalsts Tautas frontes idejai ņēmās spēkā, radās arvien vairāk atbalstītāju un darītāju. Piemēram varu minēt Ģirtu Zeidenbergu, kurū joprojām pazīstam kā ļoti aktīvu un patriotisku vīru. Viņš palīdzēja sagādāt fotokopētāju, kas tautfrontiešiem bija ļoti noderīgs. Tolaik jau visi fotokopētāji Latvijā bija reģistrēti, un tos nevarēja brīvi lietot. Ģirts strādāja pie IBM par fabriku drošības inspektoru, līdz ar to viņam bija sakari daudzās pasaules zemēs. Un viņš Helsinkos sarunāja Sharp firmas fotokopētāju, ko LTF atbalstītāji nopirka un caur Zviedriju ar diplomātisko bagāžu atgādāja uz Rīgu. Anatolijs Gorbunovs piepalīdzēja.

Tad nāca lielā tikšanās Ganokvē (*Gananoque*), Kanadā, viesnīcā pie Labrenča upes, kur neformālā gaisotnē mēs, LTF Ziemeļamerikas atbalstītāji, iepazīnāmies un apspriedāmies ar LTF aktīvistiem. Bija izdevies pierunāt ierasties arī PBLA priekšsēdi Gunāru Meierovicu, droši vien ar Ulža Gravas un Ģirta Zeidenberga neatlaidību. Latviešu centrālās organizācijas, kā zināms, bija ļoti atturīgas, jo bija pārliecinātas, ka Tautas fronte tiek veidota ar čekas viltību un atļauju, un nevēlējās kompromitēt okupācijas neatzišanas politiku. Varbūt bija čekas viltība, varbūt ne, kāda tam nozīme, jo – tā bija vienīgā iespēja! Ar nožēlu jāteic, ka Latviešu nacionālās apvienības Kanadā vadība Ganokvēs sanāksmē nepiedalījās.

Lasot atmiņas un aprakstus par Kanadas latviešu sabiedrību, piemēram, pirms dažiem gadiem *Laikā* publicēto *Viestura Zariņa* rakstu, ir radies iespaids, ka Kanadas latvieši bi-

juši nu ļoti piesardzīgi un noraidoši attiecībā uz saitēm ar Latviju. Un te – tieši Kanadā, Toronto, top pirmā Tautas frontes atbalsta grupa.

Nav nekāds brīnums. Jo tolaik Kanadā bija daudz manas paaudzes latviešu, kas domāja „savādāk”, bija „Dardedze” – visaktīvākā tautiešu grupa kultūras sarkaru jomā. Opozīcijā bija pat naidīgi noskaņoti, mūsu dēvētie „stagnanti”, un viņu rupors – laikraksts *Latvija Amerikā*, kur publicēja izteikti tendenciozus rakstus par LTF. Netrūka arī viena otra samontēta foto. Aktīvi rosījās cilvēki, kuri meklēja (un, saprotams, atrada!) iekšējos ienaidniekus, nezin ko vēlējās panākt, pat mēģināja no mums pārņemt Toronto Latviešu centra celtniecību un vadību. Manuprāt, pašā Toronto nebija vajadzīgi čekas aģenti, lai sakultu sabiedrību...

Kāda loma jūsu tapšanā par to, kas esat, ir mātei Austrai Liepiņai? Kas noticis ar viņas arhīvu?

Savas aizņemtības dēļ neesmu paspējis arhīvu pilnīgi izpētīt. Pie manis glabājas liela paka ar tēva un mātes vēstulēm, ko viņi viens otram rakstījuši kara laikā (tēvs bija Leģionā). Daudz kas no mammas rakstītā ir publicēts, turklāt pirms pārcelšanās no Anglijas uz Latviju viņa pat cītīgi visu sašķiroja. Arhīvi nav lieli.

Mammas ietekme? Nezinu, varbūt tā lielākā ir no mana vecāteva Jēkaba Alkšņa (medicīnas profesors, slavens chirurģs, apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni. – red.) ietekme. Jā, Austrā bija strādīga, neatlaidīga, stingra, dažkārt skarba, īsta kurzemniece, no viņas esmu mantojis gan šīs pozitīvās, gan negatīvās īpašības. Un no stingrās mātes ēnas ir jāzaug... Austrai bija laba humora izjūta, un viņa uzjautrinājās, ka savulaik esot teikts: „Valdis, Austras Liepiņas dēls” – bet vēlāk: „Austrā, Valža Liepiņa māte”!

Cik ilgi esat pavisam Latvijā?

Būs grūti pateikt... Pirmo reizi ar Astrīdu, savu sievu, atbraucām jau 1976. gadā, lai pēc 31 gada satiktu tēvu, tad kopā ar ģimeni (divām meitām) 1985. gadā uz Dziesmu svētkiem. 1988. gadā lasīju lekcijas Latvijas Universitātē par brīvo tirgu jeb kapitālismu un stāstīju, ka patērētājs, pircējs ir „karalis” – noteicējs. Kopā ar partneriem nodibinājām pirmo *Volkswagen* firmas pārstāvību Baltijā, ja nemaldos, pirmo visā vēl Gorbačova laika Padomju Savienībā. 2005. gadā mani ievēlēja Rīgas domē. Pirms tam vadīju korporācijas *Lettonia* nama Rūpniecības ielā pārbūvi. Nodarbojos arī savā profesijā tirgus pētniecībā. Nodibināju Vēlēšanu reformas biedrību. Bet kopš 2011. gada esmu Saeimā.

Kā jūtaties LR Saeimā?

Dalītām jūtām. Var daudz panākt, darbojoties frakcijā, un manis pārstāvētās Reformu partijas frakcija tiešām ir vienota. Tas palīdz pieņemt līdzsvarotus

lēmumus, kas, protams, ne vienmēr visus pavisam apmierina, bet arī nevienam nekaitē. Politikā tā ir. Bet daudz var panākt arī cilvēks pats, ja vien ir stāja, argumenti, pārliecība. Es, piemēram, izsvītroju punktu frakcijas līgumā, kurā bija rakstīts – ja balso pret frakcijas lēmumu, deputātam jānoliek mandāts. Muļķīgs noteikums, kas šķēla frakciju. Nesaprotu, kas tobrīd rosīnāja tādu rakstīt – uztraukums, bailes zaudēt ietekmi? Īstenībā mūsu partija bija guvusi lielu pa-

Valdis Liepiņš: *“Protams, ja politiķis kaut ko saka, tad viņš to saka ar zināmu mērķi, taču nedrīkst sagrozīt faktus, maldināt, melot. Un nedrīkst aizmirst, ka Latvija ir svarīgāka par visu. Tāpēc cīnos par vēlēšanu reģistra kārtības ieviešanu arī Saeimas vēlēšanās, jo tas ir viens no fundamentāliem veidiem, kā Latvijā uzlabot demokrātiskos procesus pašos pamatos. Ar nožēlu noskatos, kā daži deputāti cīnās pret šo ideju, kā cenšas izlāpīties ar neveikliem, samocītiem argumentiem un priekšlikumiem, lai nezaudētu manipulēšanas iespējas vēlēšanās. Cīnos pret populistisko ideju par tautas vēlēšanu prezidentu, jo manā ieskatā tās būtu sabiedrību šķeļošas vēlēšanas”*

nākumu – 22 vietas Saeimā! Un Valža Zatlēra loma te ir milzīga.

Sliktā ziņa – mani Saeimā traucē zināms trulums, tuvredzīga domāšana, ko skaidroju kā mantojumu no padomju laikiem. Trūkst konsekvenci, lēmumu seku apsvēršanas, netrūkst populisma, kas gan pareizās devās politikā ir vajadzīgs. Piemēram, Valdim Dombrovskim piemīt pozitīvs populisms – cilvēki viņam tic, viņš ir izdarījis ļoti daudz, pat nevaru iedomāties, kur mēs tagad būtu bez Dombrovska. Un ir negatīvais populisms, kad daži deputāti čivina par visu un visur, kad ir skaidri redzama viņu vēlēšanās izpausties, pārspīlēt, parasti – ar mērķi tikt „saraksta” augšgalā, vadībā. Protams, ja politiķis kaut ko saka, tad viņš to saka ar zināmu mērķi, taču nedrīkst sagrozīt faktus, maldināt, melot. Un nedrīkst aizmirst, ka Latvija ir svarīgāka par visu. Tāpēc cīnos par

vēlēšanu reģistra kārtības ieviešanu arī Saeimas vēlēšanās, jo tas ir viens no fundamentāliem veidiem, kā Latvijā uzlabot demokrātiskos procesus pašos pamatos. Ar nožēlu noskatos, kā daži deputāti cīnās pret šo ideju, kā cenšas izlāpīties ar neveikliem, samocītiem argumentiem un priekšlikumiem, lai nezaudētu manipulēšanas iespējas vēlēšanās. Cīnos pret populistisko ideju par tautas vēlēšanu prezidentu, jo manā ieskatā tās būtu sabiedrību šķeļošas vēlēšanas. Proti, politis-

lamenta vēlēšanās. Viss noritēja organizēti, bez kņadas. Es novēroju vēlēšanu iecirkņus Bolnisi apgabalā, dienvidrietumos no Tbilisi, – vienā no ekonomiski visvairāk atpalikušajiem un etniski raibākajiem Gruzijas reģioniem. Vienalga, kur novērojām, gruzīni, azeri un armēņi mums izrādīja sirsnību un pretnākšanu. Domājot par prezidenta kandidātiem, kļuva skaidrs, ka Giorgijus Margvelašvili ir marionete, kur „menedžeris” būs līdzšinējais premjermministrs, miljardieris Bidzina Ivanašvili, kas ir vairāk orientēts uz Krieviju nekā rietumiem. Šais dienā viņš no premjēra amata atkāpsies un iecels savu pēcteci, lai tam un jaunajam prezidentam teiktu priekšā, kas jādara, kam jāpiekrit, kam ne. Par Margvelašvili – viņš ir filozofijas doktors, vienu gadu bijis izglītības ministrs. Vēlēšanu novērotāju sanāksmē klausījāmies viņa runu – sešu septiņu minūšu laikā Margvelašvili tā arī neko nepateica. Un, kad novērotāja no Ukrainas pajautāja, kā viņš izskaidro, ka prezidenta kandidāta pazīstamības līmenis ir zemāks nekā atbalstītāju līmenis, atbilde bija: manu vārdu varbūt neatceras, bet visi zina, ka jābalso par Nr. 41! Te nu ir „tautas vēlēts prezidents” – ar numuru, bez vārda. Jāievēro, arī tas, ka tautas antipatijas pret līdzšinējo prezidentu Saakašvili ir dziļas un stipras, un nebūt nav maksīgi uzkurinātas, – viņš pats tās ir „sastrādājis”. Vēlēšanu nopietns ieguvums gan varēs būt tas, ka, cerams, izveidosies spēcīga opozīcija ar inteligēnto, pieredzējušo politiķi Dāvidu Bakradzi priekšgalā (viņš ieguva otru labāko rezultātu). Par Gruziju Eiropas Savienībā šai fonā grūti runāt, jo vēl jau ir okupēta Abhāzija un Ziemeļosetija, vēl ir bēgļu problēmas un cilvēktiesību pārkāpumi. Un Gori pilsētā pie staļinisma muzeja atjauno pieminekli Staļinam. Ne NATO, ne ES šādu dalībvalsti nepieņems, taču tas nenozīmē, ka mums nevarētu būt labas partnerattiecības, lai noturētu Gruziju uz demokrātijas ceļa.

Ko novēlat Latvijai 95. dzimšanas dienā?

Lai būtu daudz labu sabiedrotu, un lai Amerika mūs neaizmirst. Lai sabiedrotie būtu visos virzienos – ekonomikā, izglītībā, kultūrā, bet visvairāk, protams, mūsu drošības stiprināšanā – laikā, kad Krievija „rāda zobus” ne vien Baltijas valstīm, bet nu jau arī Zviedrijai un Somijai, Gruzijai, Moldovai, Ukrainai...

Lai *Saskaņas centrs* ātrāk atkrafītos no Latvijai naidīgajiem deputātiem. Lai tad, kad Valsts svētku dienā viņi ienāk Saeimā ar Latvijas „krāsām” pie atloka, tā nevienam no viņiem nebūtu lielulība.

Lai beidzot politiskie procesi Latvijā noritētu normāli, lai būtu partiju spektrs – „kreisie”, „labējie”, liberāļi, nevis divi etniskas izcelsmes politiskie spēki, kam grūti atrast kopīgu valodu.

Nule bijāt novērotājs Gruzijas prezidenta vēlēšanās. Jūsu iespaids? Un vai Gruzija mums drīz pievienosies Eiropas Savienībā?

Prezidenta vēlēšanu gaita bija ļoti laba, labāka nekā pērnās par-

K. ZARIŅA PIEMIŅAI „Latvietis, kas izstāstīja stāstu par Latviju..”*

(Turpināts no 1. lpp.)

Diplomāta, valsts un sabiedriskā darbinieka Kārļa Zariņa laiks bija revolūciju, karu, imperiju sabrukuma, Latvijas valsts dibināšanas un uzplaukuma, neatkarības un diemžēl arī nebrīves laiks. Un šajā visai fundamentālo pasaules kārtības pārmaiņu laikā K. Zariņš neapjuka, bet godprātīgi veica savu pienākumu pret valsti, darbotamies ārlietu dienestā. Tāpat kā visiem jaunās valsts diplomātiem, arī Kārlim Zariņam nācās apgūt diplomātijas pamatus un diplomātisko protokolu, mācīties svešvalodas.

Trīsdesmit gadus, kopš 1933. gada jūlija, Kārlis Zariņš bija sūtnis Lielbritānijā. Okupācijas režīmu Latvijā radītās pārvaldes iestādes Kārlis Zariņš neatzina par likumīgām un nepakļāvās to rīkojumiem. Veicot Latvijas valstiskuma sargātāja misiju, Kārlis Zariņš pasaulei nemītīgi atgādāja – Latvijas Republika *de iure*

Svētbrīdis. No kreisās mācītāja Eliza Zikmane, prāvests Andris Abakuks un biskape Jana Jēruma-Grinberga

joprojām pastāv! Ar savām aktivitātēm okupācijas gados viņš stiprināja tēvzemes un trimdas latviešu ticību Latvijas valstiskās neatkarības *de facto* atjaunošanai.

Kārļa Zariņa vienmēr aktīvo, vienmēr spraigo un panākumiem vainagoto diplomātisko dar-

bu, kas norisinājās vairākās zemēs, varam ar pilnām tiesībām nosaukt par viņa mūža darbu, kas neizdzēšami paliks ierakstīts Latvijas tautas vēstures lappusēs.

Kārļa Zariņa mūža darbs ir bijis svarīgs un nozīmīgs posms Latvijas valstiskuma nepārtrauktībai. Un es ikvienam šeit klāt-

esošajam personiski izsaku lielu pateicību par to godu un cieņu, ko jūs ar savu klātieni izrādāt šim Latvietim ar lielo burtu, latvietim, kas izstāstīja pasaulei stāstu par Latviju, un es, citējot K. Zariņa vārdus:

“...Lai jūs ietu kurp iedami, lai darītu ko darīdami, arvien atcerieties, ka katrs jūsu labais

vārds ir reizē arī daudzdzinājums Latvijai,” - aicinu - stāstīsim pasaulei labos stāstus par Latviju!

*LR vēstnieka Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajā karalistē Andra Teikmaņa runa (*saisim.*) izcila Latvijas diplomāta Kārļa Zariņa piemiņas dievkalpojumā Londonā š. g. 27. oktobrī.

Kārļa Zāles 125 gadu jubileja

ZINTA GUGANE,

Rīgas Latviešu biedrības reklāmas un informācijas koordinatore

Pieminot izcilo latviešu tēlnieku Kārli Zāli, 2013. gada 28. oktobrī plkst. 16.00 Kārļa Zāles atdusas vietā - Rīgas Brāļu kapos norisinājās atceres sarikojums, kurā tā vadītājs Guntis Gailītis aicināja klātesošos nolikt ziedus pie tēlnieka atdusas vietas un dalīties savās zināšanās par Kārļa Zāles ieguldījumu Latvijas mākslā un arhitektūrā.

Pēc piemiņas brīža klātesošie tika aicināti uz atceres brīža turpinājumu – **svinīgu sarikojumu Rīgas Latviešu biedrības Līgo zālē plkst. 17.00**, kur tika atvērts fotografa un izdevniecības

„Fosal” vadītāja Romvalda Salceviča fotoalbums „Brīvības piemiņeklis”. Autors par fotoalbumu: “Jau sen apbrīnoju tēlnieka Kārļa Zāles veidotos Brīvības piemiņekļa tēlus, taču doma par albuma veidošanu radās tikai pagājušajā vasarā. Šogad agrā pavasarī uzsāku intensīvu darbu idejas īstenošanā. Fotoalbums iepazīstina ar piemiņekļa tapšanas vēsturi, skulptūrālajiem tēliem un to simbolisko nozīmi. No sirds priecājos, ka albuma izdošana sakrīt ar izcilā tēlnieka Kārļa Zāles 125 gadu jubileju.”

Mākslas zinātniece **Ruta Čaupova**, arhitekts, Rīgas Technis-

kās universitātes arhitektūras profesors **Jānis Krastiņš**, tēlnieks, Latvijas Mākslas akadēmijas profesors **Bruno Strautiņš**, tēlnieks, Mākslinieku savienības valdes priekšsēdis **Igors Dobičins** runāja par Kārļa Zāles ievērojamākiem darbiem tēlniecībā un par autora attieksmi pret mākslu, kopumā izveidojot biogrāfisku apcerējumu tēlnieka 125. gadadienas atceri. Stāstījumu papildināja Latvijas Mūzikas akadēmijas profesora **Venta Zilberta** un jaunā, talantīgā operdziedātāja **Kalvja Kalniņa** mūzikas priekšnesumi.

Mākslas zinātniece Ruta Čaupova runā Rīgas Latviešu biedrības sarikojumā

Fotografa pārnākšana – loks ir noslēdzies

PĒTERIS KORSAKS, fotovēsturnieks

Rudens saules apmiļota bija savulaik Alūksnē pazīstamā fotografa Eduarda Zariņa un viņa sievas Annas pārnākšana tēvzemē no svešatnes, no Virsburgas Vācijā. Gaujienas dzimtas kapos 5. oktobrī blakus saviem vecākiem tika guldīti Anna un Eduards Zariņi, lai nekad vairs nemaldītos pasaules krustceļos. Šis svētais darbs, mazmeitai Juttai pieliekot daudz pūļu un pārvarot birokrātiskos noteikumus, godam tika paveikts. Sirdsmieru guva mazmeita un, kas zina, varbūt arī svētajā Latvijas zemē guldītie.

Eduards Zariņš nācis no turīgas zemnieku ģimenes Trapenes Lāču mājām. Dzimis 1875. gada 14. janvārī. Pēc pagastskolas beigšanas, ap 1900. gadu, ir devies pasaulē krāt zināšanas, mācoties Pēterburgā, Štiglica

centrālajā zīmēšanas skolā, vēlāk papildinoties glezniecībā arī Vīnē, jo viņa dzīves aicinājums bija māksla. Nav ziņu, kur Eduards apguvis fotografa arodu, bet 1903. gadā Alūksnē viņš atvēris savu fotosalonu, un vēl šodien daudzu Alūksnes un apkārtnes ļaužu ģimenes albumos redzamas viņa uzņemtās fotografijas. Tās liecina par profesionālu, labi nostrādātu darbu - uz cieta paspartu uzlimētās fotografijas ir tik labi saglabājušās, it kā būtu uzņemtas tikai vakar. Alūksnieši, atveriet savus dzimtas albumus un pārliecinieties par to paši!

Fotosalons darbojās līdz 1932. gadam. 1928. gadā Zariņi pārcēlās uz Rīgu un darbnīcu nodeva Alūksnē pazīstamam fotografam Nikolajam Andersonam. Tā bija dzīves nepieciešamība, lai meita

Ērika varētu iegūt labu izglītību. Pašā Rīgas centrā darbīgais Zariņš uzcēla savu namu, meita beidza jurisprudences studijas un iestājās studēt medicīnu. Laimīgās ģimenes dzīves mierīgo, darbīgo gaitu pārtrauca PSRS okupācija ar tai sekojošām represijām. Piecpadsmit tūkstoši nelaimīgo tika izsūtīti uz Sibīriju, virsnieki arestēti un ievietoti Gulaga vergu nometnēs. Arī Ērikas vīrs Jānis Krauja. Tikai liktenīgas sagādīšanās pēc piecus mēnešus vecā Jutta nenonāca Sibīrijā, jo bērnu pieskatīja vecmāmiņa Anna, kamēr Ērika kārtoja pēdējos eksāmenus medicīnas studijās.

Vācu okupācijas laiks tika pārļauts neziņā par Ēriku un viņas vīru. Kad Sarkanā armija tuvojās Rīgai, Zariņu rūgtā pieredze lika ar sirdssāpēm atstāt visu iedzīvi

un skaisto namu un ar pēdējo vilcienu doties nezināmos kara ceļos ar četrgadīgu bērnu uz rokām. Sekoja uzturēšanās dažādās pārvietoto ļaužu nometnēs Vācijā. Pamazām dzīve iegāja ierastā normālās slieķēs, tikai mazajai Juttai joprojām palika neziņa par tēti un mammu. 1954. gadā nomira opaps Eduards, un četrus gadus vēlāk mūžībā aizgāja arī omamma. Abi apbedīti Virsburgā, no kurienes tagad ir „parnākuši” mājās. Savu mammu Jutta pirmo reizi ieraudzīja, kad viņai jau bija 32 gadi un viņa no Vācijas bija atbraukusi uz Latviju. Grūti iedomāties, kāda ir sajūta, pirmo reizi satiekot savu māti tādā vecumā.

Ērikas Kraujas Golgātas ceļš Sibīrijā ir piedzīvojumu pilns. 1946. gadā viņa atbēga uz Latviju, bet jau 1948. gadā tika ares-

tēta un aizsūtīta atpakaļ, un tikai 1956. gadā viņu oficiāli atbrīvoja. Sibīrijā Ērika bija ārste, kas skarbos apstākļos Tomskas apgabala Kargasokas rajonā glāba ne vienu vien izsūtītā, tostarp arī latviešu dzīvību.

Ir noslēdzies latviešu fotografa Eduarda Zariņa dzīves ceļš. Viņa mazmeita Jutta ir itin bieža viesniece Latvijā, jo attālums starp Vāciju un Latviju ir krietni sarucis un te atdusas viņas vistuvākie un mīļākie cilvēki. Tēva atdusas vieta gan ir kādā nezināmā kopējā kapā tālajā Sibīrijas lēģerī Solikamskā.

Saglabātās fotografa Eduarda Zariņa fotografijas Alūksnes Novadpētniecības un mākslas muzejā un ģimenes albumos visā Latvijā ir 20. gadsimta pirmās puses latviešu kultūras mantojums ar paliekamu nozīmi.

MĀRA ZĀLĪTE,
dzejniece

Egila Levita ierosinājumu par Preambulu mūsu valsts Pamatlikumam es uztveru par labāko iespēju veikt plašu valsts un sabiedrības vērtību auditu, kas šobrīd ir nepieciešams. Nepieciešamību rada 21. gadsimta globālās pārmaiņas, kā arī atjaunotās valsts pieredze. Tāpat arī visai pesimistiskās nākotnes prognozes, kas izskan publiskajā telpā, liek mums šodien pārcilāt un pārdomāt Latvijas valsts jēgu un būtību. Saprast, kas piemirsies pašiem un kas atgādināms citiem, lai valsts pastāvētu un attīstītos tajā virzienā, kas atbilst dibinātāju ideāliem un iecerēm, kā arī Latvijas valsts atjaunotāju un pēcteču interesēm. Konstatēt nobīdes. Aktualizēt būtību. Apcerēt jēgas zudumu, ja kādam tā liekas pazudusi, vai pavēstīt Latvijas valsts pastāvēšanas jēgu kā jaunumu tiem, kam tā nekad nav bijusi saprotama.

Preambula nekādu labumu nedošot, pensijas tāpēc nepieaugšot un skolotāju algas ne tik. Pirmajā mirklī cilvēkam gribas piekrist, bet tikai pirmajā mirklī. Mazliet padomājot, jāatzīst, ka šis arguments balstās vulgārā materiālisma ideoloģijā, kas jau sen pierādījusies kā sevi izsmēlusi.

Preambula ir aicinājums sakārtot lietas to primārajā un sekundārajā kārtībā. Ir ļoti svarīgi saprast, ka ekonomika un politika nav atkarīgas tik daudz no materiālās cēlonības kā no garīgu mērķu izvirzījuma. Primāra ir apziņa ar tās saturu. Ja šī subordinācija netiek izprasta, tad politika un ekonomika kļūst biedējoši neatkarīgas. Tās uzskundzējas par galvenajām, respektīvi – primārajām, un pārstāj būt saistītas ar morāli un vispārcilvēciskām pamatvē-

tībām, nacionālas valsts interesēm to skaitā. Vēl vairāk. Kļūdamas pašpietiekamas, tās kļūst amorālas un antihumānas, ko diemžēl varam vērot plašā panorāmā sev visapkārt.

Tādos apstākļos notiek tas, ko filozofi dēvē par transcendences un jēgas zudumu. Ekonomika un politika neapstrīdami ir būtiskas kategorijas, un tomēr tās ir plaknes kategorijas. Tām pašām par sevi nepiemīt trešā dimensija, proti, darbības dziļākā jēga. Motivācija. Kā vārdā tieši tāda politika, kā vārdā tieši tāda ekonomika? Bez ideālu klātesamības, bez pamatvērtību apzināšanās uz šo jautājumu nav atbildes.

Ja nav jēgas, tad nav nekā.

Preambulu šai sakarā varam uztvert kā aicinājumu uz jēgas atjaunošanu.

Valsts nevar pastāvēt materiālajā plāknē, ja tās ideja, veidols un jēga nedzīvo cilvēku apziņā. Galvās un sirdīs.

Mūsu Latvijas valsts tika radīta ar mērķi nosargāt latviešu nāciju kā augsti attīstītu, kolektīvi radošu subjektu ar savu neatkarīgo un unikālu mākslu, kultūru un valodu, kā arī pasaules skatījumu, un viņu ideāli bija brīvība un demokrātija.

Mūsu priekšteči Latviju izcīnīja sīvās kaujās ar smagiem upuriem.

Satversmes tēvi nevarēja paredzēt valsts okupāciju ar tai sekojošiem nacionālistu un komunistisko diktatūru noziegumiem, kam nav noilguma. Preambula, kam īsos vārdos jāraksturo valsts vēsture, nedrīkst izvairīties no okupācijas un tās seku pieminēšanas, jo bez tā nav izprotamas šodienas problēmas.

Tauta bija trūcīga un nabadzīga arī toreiz, bet materiālā nabadzība nebija šķērslis. Šķērslis varēja būt vienīgi garīga nabadzība, drosmes un pašaieliedzības trūkums, pat-

riotisma un gribas trūkums, - par laimi, šo galīgi neekonomisko un neprāgmatisko kompenāciju latviešiem netrūka. Nacionālu valstu rašanās kļuva par pamatu šodienas Eiropas kultūralājam daudzveidībai un bagātībai ar nozīmīgu latviešu pienesumu.

Atmodas laikā, ko tikko atmiņā atsvaidzināja Tautas frontes 25. gadskārta, cilvēki bija gatavi savas vērtības aizsargāt kailām rokām, tomēr nevarām uzskatīt, ka šie cilvēki nebija apbruņoti, nē, jo sirdis bija pilnas brīvības alku un dzimtenes mīlestības. Jūtām, emocijām, apziņas stāvoklim, ko tā patīk noniecināt dažam politiskajam prāgmatikim, bija izšķirīga nozīme. Garaspēks sakņojas apziņas kultūrā. Transcendences spēks sakņojas apziņas kultūrā. Kultūra ģenerē identitāti, brīvu garu, cilvēcisku un nacionālu pašcienu. Kultūra un izglītība.

Valsts drošība mūsdienās vairs nav tik daudz militārs, cik apziņas jautājums.

Mūsdienu kā jēdziena tradicionāla mērvienība ir 100 gadu, kas ir aptuveni trīs paaudžu apzinātas dzīves ilgums. Latvijas valsts neatkarības dibināšana, zaudēšana, atjaunošana - nav pagātne. Tās ir joprojām mūsdienas.

Slavenā un asprātīgā krievu aktrise Faina Raņevska ir teikusi: "Esmu jau tik veca, ka vēl atceros godīgus cilvēkus."

Nav tā, ka šodien mēs vairs nezinām Latvijas valsts dibināšanas jēgu. Absolūts vairākums zina, ka tā nav mainījusies. Tomēr pēcokupācijas, kā arī informatīvā kara apstākļos, ko izvērs Krievijas atdzimstošā imperija, ir nesamērīgi daudz pilsoņu un pat augstākā līmeņa politiķu, kuriem objektīvi valsts vēstures fakti, ieskaitot valsts dibināšanu, okupāciju, deportācijas utt., - nav apziņā nostiprināti,

un tas, saprotams, neveicina savstarpēju sapratni. Ir kļūdaini uzskatīt, ka Latvijas sabiedrība šķēļas pēc etniskā principa. Nē, dezintegrejoši ir tieši politiskie principi un mērķi, kas latviešiem un vienai krievvalodīgās minoritātes daļai ir atšķirīgi.

Satversmes Preambula jeb Priekšvārds, un tas būtu liels ieguvums, varētu kļūt par vispārcilvēciskās vērtības un valstiskajā apziņā vienojošu faktoru.

Aicinu visus Latvijas apzinīgos un labas gribas pilsoņus atbalstīt topošo Satversmes Priekšvārdu!

Igaunijā tās ir deviņas īsas rindas. Skaidras un gaišas. Ceru, ka šajā pašai par sevi vērtīgajā diskusijā arī mums tādas izkristalizēsies.

Savukārt kā pēcvārdu savai runai par Priekšvārdu es gribētu nolasīt Instrukciju - mazliet citā tonī, kas, protams, ir sarkastisks. Dažkārt lietas kļūst labāk izprotamas, tā teikt, - izejot no pretēja. Ir tāds literārs paņēmiens kā absurda inversija. Tātad

Instrukcija. Kā iznīcināt savu valsti

Padariet par modes lietu izteikt savu valsti nicinošus un niecinošus spriedumus publiskajā telpā, jo biežāk, jo labāk. Iesmeijiet par valsti, ņirgājieties, ierēciet par to, lai visi redz jūsu jaunos keramikas kroņus. Iestāstiet sev, ka visi citi ir atbildīgi par to, kas notiek, izņemot vienpersoniski jūs pašu.

Piekopiet viedokļu līderus diskreditējošus apmelojumus, izvērsiet nepamatotus apvainojumus, kompromitējiet viņus, sagraujiet viņus drupās, lai sabiedrībai nebūtu citu viedokļu līderu kā vienīgi jūs.

Atbalstiet citu valstu ārpolitiskās intereses medijos, kur vien iespējams, un tiksmīnieties, baudot svešas varas un naudas neizsakāmo

maigumu, murminot Nikija Frenča romāna virsrakstu - Nogalini mani maigi!

Nebaidieties būt ideoloģiski korumpēts savu pašlabuma dēļ un neslēpiet savu ietekmes aģenta lomu, jo tas tāpat ir redzams.

Uzbrūciet radošajai inteliģencei par to, ka tā neko nedara, bet vēl vairāk uzbrūciet, ja tā kaut ko dara.

Nemeklējiet Kanta formulēto un latviešu tradīcijā balstīto zvaigžņoto debesi virs sevis un morāles likumu sevi, meklējiet to vienīgi ārpus sevis, bet vislabāk - nemeklējiet nemaz.

Aprūpējiet vienīgi savas bioloģiskās vajadzības un uzspļaujiet valstiskajiem, vēsturiskajiem un reliģiskajiem simboliem, par kuriem Vitgenšteins teicis, ka tie nav mazāk svarīgi cilvēka eksistencē kā pieminētās bioloģiskās vajadzības. A kas tas Vitgenšteins vispār tāds ir, lai jūs mācītu!

Norejiet katru, kurš jūsu ķēdes tuvumā izsaka bažas par latviešu tautas un valodas nākotni, jo tā taču ir paranoja, klaustrofobija un rusofobija, vecuma plānprātība un garīga atpalicība, iegalvojiet, ka pusotra miliona tautai pilnīgi nemaz nav jāuztraucas, ja 150 miljonu kaimiņtautas valoda tiecas dominēt, izsmeijiet par to ikvienu, kauciet un reijiet skaļāk, - jūs taču galu galā par to baro! Turklāt - vienīgi paša aizmāršības dēļ jūs vairs nestaigājat četrpāpus.

Esiet drosmīgi, rakstot brutālus komentārus internetā, nebaidieties no savas nekrietnības, izbaudiet savu varonīgo anonimitāti un piekopiet verbālu vardarbību pret līdzcilvēkiem! Esiet rupji un ciniski savstarpējā satiksmē, jo galu galā - nevis vara, bet gan tauta ar savu cilvēcisko kvalitāti izšķirs Latvijas nākotni.

Izkāpjot no lifta, piespiediet visas pogas.

Vai atsaucē uz kristīgām vērtībām ir jāiekļauj Satversmes preambulā?

GUNTIS KALME, mācītājs

Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas 26. Sinode (07.-08.06.2013.) bija vēsturiska gan no valsts, gan no pašas Baznīcas viedokļa. Šobrīd valstiski nozīmīgajā Satversmes preambulas jautājumā Sinode nāca klajā ar šādu teksta priekšlikumu:

„Latvijas valsts pamatuzdevums ir nodrošināt latviešu tautas kā tās pamatnācijas izdzīvošanu un attīstību cauri laiku laikiem, jo Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur pilnvērtīgi var pastāvēt un uzplaukt latviešu nācija, tās kultūra un valoda.

Lai to īstenotu, Latvijas valstij ir stingri jāstāv uz sava garīgā mantojuma pamata, kas īsi izteikts Valsts himnā „Dievs, svētī Latviju!”. Ar to mēs atzīstam, ka gan kristīgās, gan latviešu un līvu tautas garīgās un materiālās vērtības ir būtiski veidojušas mūsu identitāti. Šo vērtību unikāls apvienojums Latvijas valsti dara piederīgu Eiropas kultūrtelpai.”

Kā rāda diskusijas sociālajos tik-

los un plašsaziņas līdzekļos, divas lietas E. Levita preambulas projektā ir izpelnījušās negatīvu attieksmi – latviešu kā valstnācijas statuss un kristīgo vērtību pieminēšana. Latviešu valsts nācijas statuss ir pārlieku acīm redzams, lai to šajā nelieklajā rakstā vajadzētu vēl kā papildus argumentēt, to ir jau pietiekami darījušas patriotiskās organizācijas un pilsoņi. Toties atsaucē uz kristīgām vērtībām sekulārā valsts konstitūcijā šodienas informētājam, bet diemžēl garīgi vēl mazizprotosajā sabiedrībā vietumis raisa neizpratni.

Kāpēc ir svarīgi preambulā minēt kristīgās vērtības?

Mēs esam Rietumu civilizācijas paradigmas mantinieki. Šajā pasaules uzskata centrā ir Dievs kā pasaules Radītājs, kas veido un uztur konkrētu vērtībaksiomu sistēmu. Tā ir nevis sociāla konvencija, bet Dieva dota fundamentāla pasaules kārtība.

Nozīmīgā skaitā valstu satvers-

mju ir atsaucē uz Dievu. Šveices preambula sākas ar: „Visvarenā Dieva vārdā”, Ungārijas: „Dievs, svētī ungārus!”, Vācijas: „Apzinoties savu atbildību Dieva un cilvēku priekšā”, Grieķijas: „Svētās, vienbūtīgās un nedalāmās Trīsvienības vārdā”, Īrijas: „Vissvētās Trīsvienības vārdā, no kuŗas visa autoritāte izriet un uz kuŗu kā uz mūsu augstāko mērķi jābūt virzītām visām cilvēku un valstu darbībām, mēs, Īrijas tauta, pazemībā atzīstam visus mūsu pienākumus pret dievišķo Kungu, Jēzu Kristu, kas uzturēja mūsu tēvus pārbudījumu gadsimtos”, Polijas: „Poļu tauta, visi Polijas pilsoņi, gan tie, kas tic, ka Dievs ir patiesības, taisnības, labā un skaistā avots, gan arī tie, kas netic, bet ciena šīs universālās vērtības no citiem avotiem, (...) pateicībā mūsu senčiem (...) par mūsu kristīgajā mantojumā un vispārcilvēciskajās vērtībās sakņoto kultūru.” ASV Neatkarības deklarācija: „Mēs uzskatām par pašsaprotamu

to patiesību, ka visi cilvēki ir radīti vienlīdzīgi un ka Radītājs ir piešķīris viņiem neatņemamas tiesības, starp kuŗām ir dzīvība, brīvība un tieksšanās pēc laimes” (04.07.1776.).

Rietumu civilizācijas paradigmā nākamā vērtība pēc Dieva ir cilvēks. Tā kā visi radīti pēc viena un tā paša Dieva tēla, tad visiem arī piemīt vienāda neatņemama cieņa neatkarīgi no viņu stāvokļa.

Kristīgās vērtības ietver arī tautas vērtību un sūtību. Dievā kā Radītājā un uzturētājā balstās katras zemes pamatnācijas tiesības un pienākumi.

Bībelē lasām, ka Dievs „licis visām tautām celties no vienām asinīm un dzīvot pa visu zemes virsu un nospraudis noteiktus laikus un robežas, kur tiem dzīvot, lai tie meklētu Dievu” (Ap d 17, 26-7). Tātad tauta ir būtiski saistīta ar konkrēto teritoriju, kas tai ir Dieva uzticēta. Tā tiek svētīta uzdevumā, ko Radītājs jau pirmajiem cilvēkiem sacīja par viņu dzimteni – Ēdenes dārzu, proti, to „kopt” un

„sargāt”. Tas nozīmē ilgstošu, būtisku, paliekošu ieguldījumu Dieva dāvinātajā teritorijā, gadsimtu gaitā savas zemes un tautas labā nestos upurus, kas veido pamatnācijas saikni ar tās teritoriju. Šī aksioma – dzimtene kā Dieva devums un uzdevums - noraida dzimtas zemes atdošanu, izsaimniekošanu, pārdošanu svešiniekiem. Kamēr pamatnācijas pienākumi un tiesības paliek saiknē ar Dievu, tās nav relativizējamas, pakļaujamas politoloģiskām manipulācijām, nav atkarīgas arī no varmācīgi grautām demografiskām proporcijām.

Mūsu valsts himna „Dievs, svētī Latviju!” ir īpaša, jo apvieno ticību un patriotismu. Mēs lūdzam, bet mums - pamatnācijai ir arī jāuzņemas atbildība un pienākums savas Dzimtenes un tās Dāvinātāja Dieva priekšā izkopto latvisku. Un mēs to veicam ar kristīgajās vērtībās, cilvēku savstarpējā cieņā un žēlsirdībā, kā arī latviskajā dzīvesziņā pamatotu gribu.

Satikšanās Mores stāstos

Nemateriālās kultūras mantojuma diena

INESE RAUBIŠKE

Jau trešo gadu Latvijā tiek organizēta UNESCO nedēļa, kuŗas ietvaros īpaša uzmanība veltīta vietējā mantojuma un saglabāto tradīciju izcelšanai. Šogad oktobra nogalē arī Siguldas novada Mores pagastā norisinājās t. s. nemateriālās kultūras mantojuma dienas ar nobeiguma sarīkojumu tautas namā. Notikums savīlņoja daudzus pagasta iedzīvotājus, liekot iesaistīties tā norisē.

“Satikšanās Mores stāstos” – tā projekta autori nodēvēja sarīkojumu, kuŗā satikās teicēji, atmiņu vācēji, interesenti, mūzikanti, vietējie pagasta dzīves vadītāji, folkloras kopas “Senlejiņas” bērni ar dziesmotām veltēm teicējiem. Visus priecēja Mores bērnu zīmējumu izstāde “Īpašais manās mājās”, ko organizēja skolotāja Kristīne Gailīte. Īpašu uzmanību izpelnījās seno amatu priekšmetu un fotogrāfiju ekspozīcija.

Šiem pagasta svētkiem ir ievēriņas cienīga priekšvēsture: Rīgas Latviešu biedrības Folkloras komisijas un “Sprīdīša skolas” vadītāja Margita Poriete, kuŗas dzimtas mājas atrodas Mores pagasta “Kalna Vaizuļos”, bija iecerējusi celt gaismā šo māju un tās apkār-

Foto: Laura Kļaviņa

Dejo folkloras kopa “Senlejiņas”

nes vēsturi. Daudz atmiņu un teiksmainu nostāstu par to bija atstājis Margitas tēvs Ādolfs Juris Porietis. Dēls Mārtiņš Urķis, vec-tēva ietekmēts, jau skolas gados uzņēmis filmu par “Kalna Vaizuļiem” un izstrādājis zinātniski pētniecisku darbu. Mores pagasta bibliotēkā glabājas Ādolfa Juŗa Porieša un Mārtiņa Urķa vāctais folkloras un vietvārdu materiāls. Tā kā uz “Kalna Vaizuļi” zemes atrodas zemgaļu senkapi (turklāt neskarti; arhαιologi lēš, ka tie varētu būt pat 2000 gadu veci), tad

pēc Margitas Porietes iniciatīvas norit darbs, lai senvietu iekļautu Valsts pieminekļu sarakstā. Kad Margitai vaicā, vai nav nesaprātīgi par neskartiem senkapiem tik plaši informēt sabiedrību, viņa atbild, ka Vaizuļu mežā mītot Vādātājs, kas aizstāv īpašumu no visa ļaunā.

Radās doma organizēt vēstures un kino festivālu, kuŗā rekonstruētu senvēstures notikumus un amatus, tos fiksētu video, lai tālāk jau veidotu filmu senvēstures izziņai. Projekts saņēma Siguldas

novada domes Izglītības un kultūras komitejas finansējumu, tā mērķi gan novirzot ne tik senā vēsturē – liekot uzsvāru uz Mores iedzīvotāju atmiņu stāstiem un amatu prasmju vākšanu, kā arī uz folkloras materiālu apzināšanu un populārizēšanu.

tas ģimenēs no paaudzes paaudzē (maizes cepšana, vilnas un līnu vērpšana, īpaša zeķes papēža adīšana, cigoriņu kafijas gatavošana). Cilvēki atcerējas pārdzīvotās kuŗa šausmas, nežēlīgās Mores kaujas, kas iemūžinātas arī piemiņas akmeņi – Toronto Daugavas Vanagu

Foto: Laura Kļaviņa

Sarīkojuma dalībniekus sagaida, radot senatnīgu noskaņu, bundzinieks – etnochoreografs Ernests Spičs un dūdinieks Imants Ōzoliņš

Tā nu vietējās folkloras kopas “Senlejiņas” bērni apguva Mores pagasta un tā apkārtnes dziesmas, rotaļas, teikas, skaitāmpantus. Mores pagasta pašvaldības vadītāja Zenta Bite palīdzēja, sazinoties ar teicējiem, darbā iesaistījās Mores pagasta Tautas nama vadītāja Sintija Laizāne, Mores pagasta pamatskolas direktore Gundega Pētersone un bibliotēkas vadītāja Ivonna Kļaviņa.

“Senlejiņas” vadītājas – etnografe Indra Čekstere un Daiga Kļaviņa kopā ar Margitu Porieti apbraukāja teicējus starp Sudas purvu un Nītaures siliem. Tika aptaujāti 26 teicēji, bet intervijās aktīvi iesaistījās arī viņu ģimenes locekļi. Dokumentējot visu dzirdēto, uzklau-sīja dzīvesstāstus, iepazīta ciltskokus, pierakstīja nostāstus par Mores pagasta muižām, skolu, uz-zināja jaunus vietvārdus, apzināja senas amatu prasmes, kas manto-

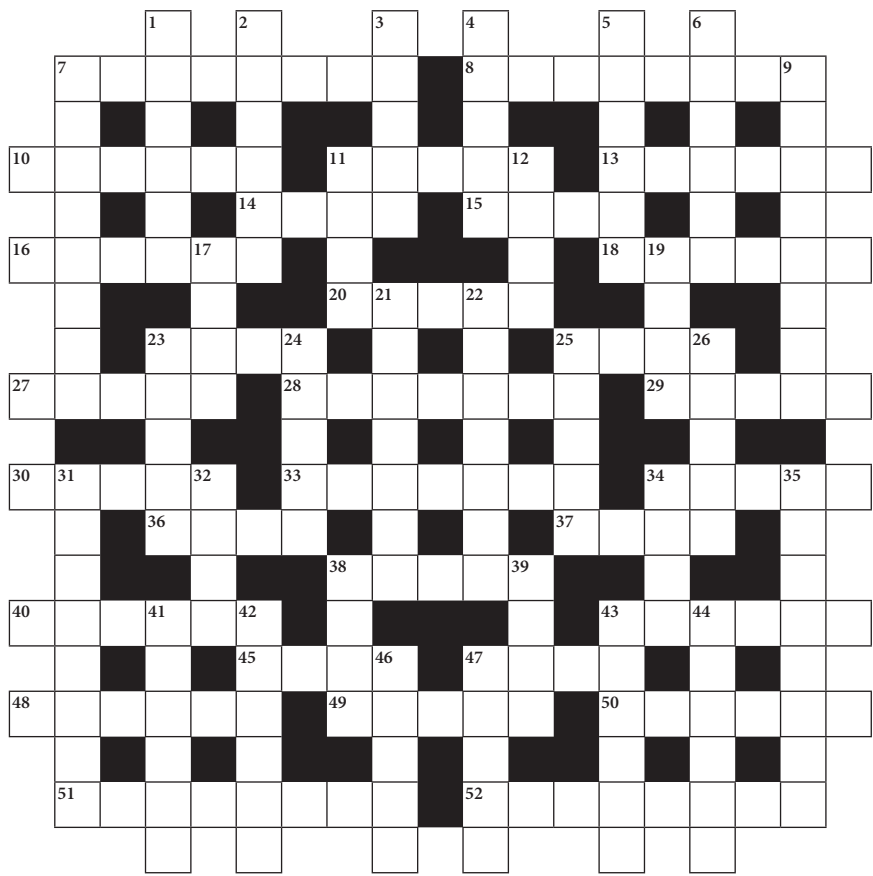
velte – leģionāru kapos Roznēnos. Cilvēki stāstīja par izsūtīšanas lai-ku, ar pateicību pieminēja kaimiņus, radus un draugus, kas glā-buši citus, brīdinot par izvešanu. Ziņu kaimiņiem par izvešanām deva Alma Bērziņa un Elza Lāce.

Pagastā dzīvo no Sibīrijas izsūtījuma atgriezušies cilvēki, kas atkal apmetušies dzimtas mājās, bet ir tādi, kas dzīvesvietu atraduši vismaz netālu no tēva mājām, – tā saglabājot piederību savai zemei. Rūta Kupce atgriezies Morē no trimdas ASV. Senču mājas bijušas pilnīgi nopostītas, un Rūta uzcē-lusi jaunu māju, lai varētu dzīvot dzimtenē.

Visi šie atmiņu stāsti, papildināti ar vecām atmiņu fotogrāfijām, neparasti siltajā rudens dienā vienoja Mores pagasta ļaudis. Daži no viņiem varbūt pēc daudziem gadiem tikai tagad tā īsti satikās un atkal pazina cits citu.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

dzīvnīeks. 19. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 21. Plāni neraudzētas mīklas sausīņi. 22. Novada centrs Latvijā. 23. Sala Vidusjūrā. 24. Detaļa būvkokū sastiprināšanai. 25. Ļoti vecas. 26. Mīlestības dievs seno romiešu mītoloģijā. 31. Apdzīvota vieta Priekūļu novadā. 32. Stīgu mūzikas instruments. 34. Sievietes vārds (sept.). 35. Ērtības. 38. Apdzīvota vieta Ventpils novadā. 39. Augu un dzīvnīeku sistēmatikas pamatvienība. 41. Trīs likteņa dievietes sengrieķu mītoloģijā. 42. Soda veids. 43. Dārgakmeņu masas mērvienība. 44. Šauras kārtis apmalēm, ietvariem. 46. Nelielas čūliņas uz mutes gļotādas dažu slimību gadījumā. 47. Apūdeņošanas kanāli Vidusāzijā.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 41) atrisinājums

Līmeniski. 1. Kandava. 5. Kuteris. 9. Rumba. 11. Risks. 12. Eleja. 13. Izrāt. 14. Etalons. 15. Uzskats. 16. Trops. 17. Elpvads. 21. Spektrs. 25. Kurjers. 26. Paldies. 28. Pelavas. 31. Galerts. 34. Kalla. 35. Stacija. 37. Lamatas. 39. Tauta. 40. Krēms. 41. Stīga. 42. Veikt. 43. Skarene. 44. Saslapt.

Stateniski. 1. Kurzeme. 2. Nasta. 3. Aksioma. 4. Arpists. 5. Kaktuss. 6. Tieksme. 7. Rieva. 8. Skausts. 10. Marmors. 18. Likme. 19. Vārpa. 20. Diena. 22. Palma. 23. Kliķe. 24. Rasēt. 27. Melnumi. 28. Pasekls. 29. Veiksme. 30. Skatuve. 31. Galants. 32. Lemesis. 33. Sastapt. 36. Arēna. 38. Teika.

Līmeniski. 7. Likumdošanas iestāde ASV. 8. Nepieklājīgs cilvēks. (sar.). 10. Pozitīvs intensīvs emocionāls stāvoklis. 11. Apgaismošanas ierīce. 13. Pants, kas sastāv no astoņām rindām. 14. Lielī papagaiļu dzimtas putni. 15. Varēt. 16. Izstādes. 18. Mirdzošs aplis ap cilvēka galvu reliģiskā gleznā. 20. Amariļļu dzimtas augs (dzimtene – Meksika). 23. Banāls, bezgaumīgs mākslas darbs. 25. Lašu dzimtas zivs. 27. Izmiris brievu dzimtas dzīvnīeks. 28. Apdzīvota vieta Aizputes novadā. 29. Gaujas pieteka. 30. Ievērojamas personas pavadoņi. 33. Skatlogs. 34. Valsts Āzijas DR. 36. Rīta dziesma trubadūru dzejā. 37.

Sēdekļis. 38. Dzelonainas nezāles. 40. Pilsēta Francijas ZA. 43. Tituls vairākās muhamedāņu zemēs. 45. Valsts galvaspilsēta Eiropā. 47. Pilsēta Indijas ziemeļos. 48. Apdzīvota vieta Kuldīgas novadā. 49. Blēdīgs darījums. 50. Valsts pārvaldes nozare. 51. Riskants pasākums. 52. Vācu rakstnīeks (1899-1974).

Stateniski. 1. Dot. 2. Ļoti skaidri uztveramas, spilgtas. 3. Kuģu piestātnes. 4. Akūta infekcijas slimība. 5. Valsts Afrikas dienvidos. 6. Rīks pāršanai. 7. Valsts galvaspilsēta Dienvidamerikā. 9. Pakļaut nepaklausīgu dzīvnīeku. 11. Kamieļu dzimtas dzīvnīeks. 12. Vitolu dzimtas koks. 17. Kukaiņēdājs

ZIŅAS ĪSUMĀ

Latvijas Dabas mūzejā līdz 31. decembrim apskatāma jubilejas fotoizstāde Slīterei 90. Dabas mūzeja zooloģijas ekspozīcijā apmeklētājus priecē 90 labākie Slīteres nacionālā parka jubilejai veltītā foto-konkursa darbi ar parka ainavām.

Lauku tūrisma asociācija „Lauku ceļotājs” oktobra beigās Igates pilī svinēja 20 gadu jubileju. Tika pasniegtas arī kultūras zīmes „Latviskais mantojums” 16 lauku tūrisma uzņēmējiem no Latvijas reģioniem. Zīmi piešķir kopš 2013. gada sadarbībā ar LR Kultūras ministriju un Latvijas Pašvaldību savienību.

Rēzeknes dzelzceļa stacijā 8. novembrī ieradīsies Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) studentu un mācībspēku grupa, kas rīko akciju „RSU Veselības ekspresis”. Mediķi tiksies ar Rēzeknes slimnīcas pārstāvjiem un pārrunās sadarbības iespējas, kā arī piedalīsies diskusijā ar vietējiem skolēniem par augstākās izglītības lomu sekmīgas karjeras veidošanā.

Lattelecom projektam Pieslēdzies, Latvija!, kas veica bezmaksas datoru lietošanas apmācību senioriem, **aprit 5 gadi.** Apmācīti vairāk nekā 17 000 senioru (pēc 50 gadiem) visā Latvijā. Vecākā projekta dalībniece bija 95 g. v. Lidija Burčaka no Talsiem, kuŗa ar lielu aizrautību sekmīgi pārvarējusi visus trīs apmācību līmeņus.

Rēzeknes Māmiņu klubs līdz 1. decembrim sadarbībā ar radošo „Sirds siltuma darbnīcu” rīko **labdarības akciju** „Radīsim Sirds siltumu”. Rokdarbnieces adīs zeķītes, cepurītes, sedziņas Rēzeknes slimnīcas Dzemdību nodaļas mazulīem.

Viesītes novada pašvaldības Sociālā dienesta ēkā 22. oktobrī ar Borisa un Ināras Teterevu labdarības fonda finānciālu atbalstu atvērta zupas virtuve. Mazturīgiem iedzīvotājiem būs iespējams saņemt siltu maltīti otrdienās un ceturtdienās. Fonda piešķirtais fināncējums zupas virtuves darbību nodrošinās līdz 2014. gada maijam.

Salaspils pilsētas 20. dzimšanas dienā 16. novembrī atklās jaunu Sporta halli. Tikš iedegta simboliska lāpa, un būs krāšņa uguņošana. 16. un 17. novembrī hallē notiks Latvijas handbola meistarsacīkšu virslīgas spēles. Turklāt 17. novembra spēles varēs vērot TV tiešraidē.

Īsziņas sagatavojsi **Valija Berkina**

Esmu Rīgas Tehniskās universitātes doktorantūras students un gadu pavadīšu Drēzdenē, veicot pētniecisko darbu IWS Fraunhofer institūtā, kas nepieciešams veiksmīgai promocijas darba izstrādāšanai. Meklēju Drēzdenē dzīvokli vai istabu īrēšanai uz vienu gadu.

mans e-pasts:

andris.ratkus@gmail.com

**Latvijas Republikas proklamēšanas
95. gadadienas sarīkojums Gernzijā
notiks *Wicked Wolf* svētdien, 17. novembrī.**

Ierašanās no plkst. 19.00, vakariņas 20.00.

Programmā: svinīga uzruna, latviešu ēdieni, loterija, dejas, mūzicēs Rolands Tračums. Dalības maksa £12. Lūdzam pieteikties līdz 13. novembrim, zvanot Lilitai Kruzei 07781455088, Arturam Kukuls 07781142850, Daigai Pabijutai 07781455090.

FOTOATMIŅAS PAR XXV DZIESMU
UN
XV DEJU SVĒTKIEM RĪGĀ,
2013. GADA VASARĀ

BRĪVĀ LATVIJA

2014

PAŠIEM SAVS KALENDĀRS!

Krāšņas fotoatmiņas par aizvadītajiem
XXV Dziesmu un XV Deju svētkiem Rīgā 2013. gada vasarā.

Iegādājoties šo kalendāru, Jūs finansiāli atbalstīsiet
Brīvās Latvijas izdošanu.
Pērciet sev un dāviniet draugiem, kolēģām, bērniem!

**Maksa - ziedojums, sākot ar 5 eiro,
sūtīšanas izdevumi par vienu eks. Latvijā - 0,70 Ls jeb 1 eiro,
citur Eiropā - 2 eiro**

Naudu lūdzam ieskaitīt - SIA VESTA-LK

Reģ. Nr. 40003905506

Konta nr. SEB banka nr.: LV80UNLA0050016243516
ar norādi "Par *BL* kalendāru"

Brīvās Latvijas 2014. gada kalendārs

..... gab. Ls/eiro

Maksa par sūtījumu: Ls/eiro

Kopā: Ls/eiro

Vārds, uzvārds

Adrese

Tālr.: E-pasts:

Kalendāru varat pasūtīt, arī sazinoties ar **Sarmīti Janovskis**,
"Straumēni", Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics. LE17 6DF,
England. Tālr.: 01788823438, fakss: 01788822441

**Laiks pasūtīt
*Brīvo Latviju!***

Jūsu abonements ir svarīgs, lai mūsu laikraksts arī turpmāk
pastāvētu un paustu objektīvu un vispusīgu informāciju!
Pasūtīniet *BL* saviem radiem un draugiem Latvijā, savai
dzimtajai skolai, bibliotēkai!

**Uzdāviniet abonementu sirmajiem leģionāriem, kuņiem tik
ļoti vajadzīgs sarunbiedrs!**

1 gada abonementa cena, pasūtīniet avīzi Latvijā, – Ls 34,- (49
eiro). Samaksa jāveic, naudu ieskaitot SIA VESTA-LK, Reģ.
Nr. 40003905506, SEB banka, konta nr.
LV80UNLA0050016243516 ar norādi „BL abonements”.

Pasūtīnāt *BL* varat arī Rīgas redakcijā Ausekļa ielā 14-2, Rīgā
LV-1010, tālr. +371 67326761, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv
Par pasūtīnāšanas cenām un kārtību mītnes zemēs
sk. avīzes pasītē

BL MANAM DRAUGAM

Lūdzu piesūtīt laikrakstu *Brīvā Latvija*

no _____ līdz _____

(uz ___ mēnešiem) pēc šādas adrese:

Tālrunis: _____

e-pasts: _____

Kuponu, lūdzu, sūtiet uz redakciju vai savam mītnes zemes pārstāvim!

BL MAN PAŠAM

Lūdzu piesūtīt laikrakstu *Brīvā Latvija*

no _____ līdz _____

(uz ___ mēnešiem) pēc šādas adrese:

Tālrunis: _____

e-pasts: _____

Kuponu, lūdzu, sūtiet uz redakciju vai savam mītnes zemes pārstāvim!

Lasiet tīmeklī! **LAIKS**
www.laiks.us

Brīvā Latvija
reklāmas cenas Latvijā
Cena - Ls 0,80 (1,15 eiro)
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu
● reklāmu 2 reizes, paredzēta
atlaide 10 % apmērā no
parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu
● reklāmu 3 reizes, - 15 % no
parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu
● reklāmu 4 reizes un vairāk,
- 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● LS 0,40 (0,60 eiro) par 1
cm² ierāmējumā.
● SĒRU SLUDINĀJUMS:
● LS 35,- (50 eiro)

Pasta adrese:

Ausekļa iela 14 - 2

Rīga, LV - 1010

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: *Brīvās Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis "Straumēni",
Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics.
LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, fakss
01788822441. Kārto visas sēru un citu sludinā-
jumu maksas; pieņem rietumu abonementus,
izņemot Vācijas un Zviedrijas.
Pārstāvniece Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5
2HE.

Tālr. 01162431322, fakss 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar
2010. gada 1. jūliju:

Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 65; 12 mēnešiem
GBP 120. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstītā
sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adresi
sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Lielbri-
tānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši Kr 650.-; 12 mēneši
Kr 1240.-. NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTER-
NAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LAT-
VIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm,
Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. : +46 8214425. Admi-
nistrācija: Vija Freimane, e-pasts: freimanisv@yahoo.se, tālr. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 143 eiro;
6 mēn. – 75 eiro; 3 mēn. – 40 eiro; BL konts Lettis-
che Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159
Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20,
konts 271 751 204. Adrese abonēšanas jautājū-
miem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415
Pohlheim, tālr. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebdens, Lettische
Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter
Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933,
e-pasts: info@lk-v.de

Citas Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 70 eiro;
12 mēnešiem 130 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku
uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem
USD 90,-, 12 mēnešiem USD 170,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20 (28 eiro), 12 mē-
nešiem Ls 34 (49 eiro).

Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi
maksā €3 par 10 mm augstu viensējīgā platu-
mā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x
7 cm) €45. Zviedrijā – 500 kr.

Komerālie sludinājumi €6 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.
Ar autora vārdu, inīcijām vai segvārdu parak-
stītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī
redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem
nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publi-
kācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.
Iespiests: SIA EVEKO, Rīgā

